

PARTICULARITĂȚI LEXICO-SEMANTICE ÎN LIMBAJUL LITURGHILOR ORTODOXE

De prof. dr. Maria FRENȚIU

Abstract. This study includes words and meanings that are present in the text of the liturgical prayer and are considered to be obsolete or folk-speech. Some of the lexemes occur in the biblical language too, others have become liturgical terms naming objects, notions, concepts that are related to the dogma and to the religious ritual. We thought it was necessary to record them, because they reveal meanings that are different from those currently recorded in the existing dictionaries. We will keep the distribution on morphological units.

Keywords: text, liturgical, lexemes, biblical language.

Studiul de față cuprinde cuvintele și sensurile considerate învechite sau populare, prezente în textul rugăciunii liturgice. Unele dintre lexeme apar și în limbajul biblic, altele au devenit termeni liturgici denumind obiecte, noțiuni, concepte care au legătură cu dogma și ritualul bisericesc. Ni s-a părut necesar să le înregistrăm întrucât reliefează sensuri diferite de cele înregistrate, în mod curent, în dicționarele actuale. Vom păstra distribuția pe unități morfologice.

Vocabularul – unități lexico-semantic și sensuri specifice

Substantivul

Acoperământ 1. (fig.) „ocrotire, protecție, grijă”: „Acoperă-ne pe noi cu *acoperământul* aripilor Tale” (p. 118)¹; „păzește-mă sub *acoperământul* Tău” (p. 338); „Acoperă-ne pe noi cu cinstitul tău *acoperământ*” (p. 358); „prin rugăciunile voastre, să ne acoperiți cu *acoperământul* aripilor mării voastre celei netrupești” (p. 360); **2.** „acoperiș”: „Doamne, Dumnezeuul meu, știu că nu sunt vrednic, nici în stare, să intri sub *acoperământul* casei sufletului meu” (p. 321); „Nu sunt vrednic, Stăpâne Doamne, să intri sub *acoperământul* sufletului meu” (p. 332);

adăugire „adăugare, sporire”: „spre *adăugirea* și înmulțirea dumnezeieștii Tale bunătăți” (p. 309); „spre *adăugirea* dumnezeiescului Tău har” (p. 322);

adormire „moarte acceptată cu nădejdea învierii”: „Pe fericirii întru *adormire* eroii, ostașii și luptătorii români din toate timpurile și din toate locurile” (p. 217);

adormit „decedat, răposat (având credința în Hristos)”: „Pe cei care au adus aceste daruri și pe cei pentru care s-au adus, vii și *adormiți*, să-i

¹ Menționăm că textele cercetate sunt cuprinse în *Liturghier*, București, EIBMBOR, 2000.

pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa” (p. 152); „Pe toți cei *adormiți* din neamurile noastre” (p. 217);

agonisire „câștig”: „nedreptate, *agonisire* de rușine, învidie, grăire de rău” (p. 325); „Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și să nu-mi răsplătești mie după faptele mele, ci, întorcându-mă, sprijinește-mă, izbăvește sufletul meu de relele ce au crescut într-însul și de *agonisirile* lui cele cumplite” (p. 327). Așa cum se poate observa, sensul termenului are conotații negative;

altar „spațiu sacru în care se desfășoară o parte a ceremonialului liturgic”: „stând înaintea înfricoșătorului Tău *altar*” (p. 102); „și voi înconjura *altarul* Tău, Doamne” (p. 105);

apostol „vestitor al Evangheliei și ucenic al lui Hristos”: „A Sfinților, măriților și întru tot lăudaților *Apostoli* Petru și Pavel, a celor doisprezece, a celor șaptezeci și a tuturor Sfinților *Apostoli*” (p. 110); „sfințind și frângând, a dat Sfinților Săi Ucenici și *Apostoli*” (p. 162); „pe înțelepții *Apostoli* și cu aceștia și pe Preacinstita și Preacurata Maica Ta” (p. 339); „de Dumnezeu propovăduitorilor și purtătorilor de Duh *Apostoli*” (p. 349); „dacă ai intrat, ușile fiind încuiate, cu ceilalți *Apostoli*, a strigat către Tine: Domnul meu ești și Dumnezeul meu” (p. 365);

aproape(le) „omul de lângă tine”: „de sugrumare de cel de *aproape*” (p. 115) „Cel nevinovat cu mâinile și curat cu inima, care n-a luat în deșert sufletul său și nu s-a jurat cu vicleșug *aproapelui* său” (p. 316);

arătare „epifanie, manifestare a divinității”: „Astăzi este începutul mântuirii noastre și *arătarea* tainei celei din veac: Fiul lui Dumnezeu Fiul al Fecioarei se face și Gavriil darul îl binevestește” (p. 363); „A Treimii *arătare* la Iordan s-a făcut” (p. 489);

argint „monedă, ban”: „A Sfinților și făcătorilor de minuni, doctori fără de *arginți*: Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae și a tuturor sfinților fără de *arginți*” (p. 111); „strălucind harul, toată lumea a luminat, vistieriile neiburii de *argint* lumii a câștigat” (p. 188);

arhangheli „ceată îngerească”: „Că pe Tine Te laudă îngerii, *Arhangheli*, Scaunele, Domniile, Începătoriile, Stăpâniile, Puterile și Heruvimii cei cu ochi mulți” (p. 226-227);

arhiereu „conducător religios al poporului creștin”: „merg apoi la *arhiereu* pentru binecuvântare” (p. 100); „*Arhiereul*, luând cădelnița, cădește Cinstitele Daruri și zice” (p. 494);

Arhiereu (prin metonimie) „Hristos”: „Te-ai făcut om și *Arhiereu* al nostru *Te-ai făcut*” (p. 148);

arvună „dovadă, garanție”: „darul înfierii, *arvuna* moștenirii celei ce va să fie, începutul bunătăților celor veșnice” (p. 226);

arvunire „asigurare”: „spre curățirea și sfințirea sufletului și a trupului și spre *arvunirea* vieții și a împărăției ce va să fie” (p. 336);

asemănare „răsfrângere în sufletul omului a frumuseții chipului lui Dumnezeu, prin iluminarea Duhului Sfânt”: „Care ai zidit pe om după chipul și *asemănarea* Ta” (p. 134);

așezare „întocmire”: „și pentru pacea și bună *așezarea* întregii lumi” (p. 113);

așternut „cruce, chivot, loc al supremei teofanii”: „Înălțați pe Domnul Dumnezeu nostru și vă închinați *așternutului* picioarelor Lui” (p. 354);

Atotțiitor „Care stăpânește toate”: „Stăpâne, *Atotțiitorule*, Cel ce cu înțelepciune ai zidit toată făptura” (p. 296);

baie „botez”: „și-i învrednicește pe dânșii, la vremea potrivită, de *baia* nașterii celei de a doua, de iertarea păcatelor” (p. 143);

bântuială „ispită, încercare, asuprire”: „și păzește fără de *bântuială* viața noastră” (p. 266);

binecuvântare „ritual, act verbal și gestual sacramental”: „încredințându-se ei prin *binecuvântare*” (p. 182); „merg apoi la arhiereu pentru *binecuvântare*” (p. 100); „*Binecuvântarea* Domnului peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni” (p. 186);

biruință „victorie, izbândă împotriva păcatului și a morții”: „Apărătoare Doamnă, pentru *biruință* mulțumiri, izbăvind-ne din nevoi, aducem ție, Născătoare de Dumnezeu, noi, robii tăi” (p. 129); „*biruință* binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește” (p. 358); „Pentru aceasta și noi, ca pruncii, semnele *biruinței* purtând, Ție, Biruitorului morții, strigăm” (p. 364);

biserică 1. „casa Domnului, spațiu sacru în care se odihnește divinitatea”: „în *biserici* Te voi binecuvânta, Doamne” (p. 105); „pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu *biserici*” (p. 113, 126); „sălășluindu-Se și petrecând întru noi Cuvântul Tău, Doamne, să ne facem *Biserică* a Preasfântului și închinatului Tău Duh (p. 134) – acest ultim exemplu exprimă ideea de purtător al Duhului, lăcaș al acestuia; 2. „unitatea credincioșilor”: „plinirea *Bisericii* Tale o păzește” (p. 129);

Botez „ritual creștin de primire în Biserică, în rândul credincioșilor, una din cele șapte Taine”: „Mărturisesc un *Botez* spre iertarea păcatelor” (p. 159);

bubă „rană spirituală”: „știi și *bubele* mele și *rănille* mele le vezi” (p. 329);

bunăstare „bogăție spirituală”: „pentru *bunăstarea* sfințelor lui Dumnezeu *Biserici*” (p. 113, 126);

bunătate „bun de natură spirituală”: „Vistierul *bunătăților* și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi” (p. 121); „și ne cercetează pe noi întru *bunătatea* Ta” (p. 135); „începutul *bunătăților* celor veșnice” (p. 226); „și ne-ai dăruit *bunătățile* Tale cele din lume” (p. 266); „prin *bunătățile* cele dăruite nouă” (p. 266); „făgăduindu-i, întru paza poruncilor Tale, viață fără de moarte și moștenirea veșnicelor *bunătăți*” (p. 228); „și să dobândim *bunătățile* cele făgăduite nouă” (p. 286); „Împărtășirea nemuritoarelor Tale Taine, Hristoase, să-mi fie mie acum izvor de *bunătăți*” (p. 309); „mulțumesc Ție pentru toate *bunătățile* câte mi-ai dat mie” (p. 338);

bunăvoinie „bunăvoință, accept”: „Fă bine, Doamne, întru *bunăvoinia* Ta, Sionului” (p. 219); „Care, pentru nespusa milostivire a iubirii de oameni, ai luat toată firea noastră din curatele și fecioreștile sângiurii ale celei ce Te-a născut pe Tine mai presus de fire, cu venirea Dumnezeiescului Duh și cu *bunăvoinia* Tatălui celui de-a pururea veșnic” (p. 323);

canon „hotărâre a unui sinod ecumenic; rugăciune rostită de preot în timpul Liturghiei”: „Sfânta Biserică a statornicit, prin *canonul* 52 al Sinodului Trulan” (p. 261); „Si îndată: *Canonul*” (p. 305);

casă „biserică”: „Intra-voi în *casa* Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta” (p. 103); „iubit-am bună-cuviința *casei* Tale și locul sălășluirii slavei Tale” (p. 105); „*Casei* Tale se cuvine sfințenie, Doamne, întru lungime de zile” (p. 117); „sfințește pe cei ce iubesc podoaba *casei* Tale” (p. 129); „Făgăduințele mele le voi plini Domnului, înaintea a tot poporul Lui, în curțile *casei* Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime” (p. 317);

cămară „vistierie”: „și decât toată *cămara* împărătească mai luminat” (p. 153);

căpetenie „comandant, conducător”: „slujitori ai dumnezeieștii slave, povățuitori ai oamenilor și *căpetenii* ale îngerilor” (p. 360);

cântare „cântec (bisericesc)”: „Binecuvîntează, părinte, vremea *cântării* celei întreit-sfinte” (p. 133); „Rugăciunea *cântării* celei întreit-sfinte” (p. 134); „primește și din gurile noastre, ale păcătoșilor, întreit-sfânta *cântare*” (p. 135); „*Cântarea* de biruință, cântând, strigând, glas înălțând și grăind” (p. 227); „Cel ce, cu *cântări* fără de tăcere” (p. 265); „pururea îți înalță *cântare* de slăvire” (p. 226);

cârmuire „conducere, stăpânire, administrație”: „Pomenește, Doamne, toată *cârmuirea* și pe frații noștri cei din dregătorii și toată oastea” (p. 237);

cârmuitor „conducător”: „Pomenește, Doamne, pe binecredinciosul popor român de pretutindenii, pe *cârmuitorii* țării noastre” (p. 113); „Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindenii, pentru *cârmuitorii* țării noastre” (p. 140); „Pomenește, Doamne, pe *cârmuitorii*, pe care i-ai rânduit să stăpânească pe pământ” (p. 236);

ceas „slujbă care se desfășoară la o anumită oră”: „Apoi preotul zice încet, cu mâinile ridicate, troparul (*Ceasului* al treilea)” (p. 231);

ceruri „locul unde sălășluiește divinitatea”: „Mila lui Dumnezeu, împărăția *cerurilor* și iertarea păcatelor lor, de la Hristos, împăratul cel fără de moarte și Dumnezeuul nostru, să cerem” (p. 141);

certare „mustrare”: „spre răspuns bine-primit la înfricoșătorul Tău scaun de judecată, iar nu spre *certare* sau spre osândă” (p. 329);

cetate „așezare umană”: „*cetatea* să nu o dai pierzării prin cutremurul cel înfricoșător” (p. 359) – utilizarea acestui substantiv în condacul cutremurului atestă vechimea acestei cântări bisericești; *cetatea* (Constantinopolului) reprezenta o așezare umană cu un număr mare de locuitori;

chibzuire „înțelepciune”: „căci, cu dreptate și cu *chibzuire* adevărată, ne-ai adus toate” (p. 227);

chip 1. „față, înfățișare, atitudine, suflet”: „Iosif cel cu bun *chip*, de pe lemn luând preacurat trupul Tău” (p. 218); „din Sfânta Fecioară întrupându-Se, S-a smerit pe Sine, *chip* de rob luând, făcându-Se pe Sine asemenea cu chipul smeritului nostru trup, ca să ne facă pe noi asemenea *chipului* slavei Sale” (p. 229); „ticălosul meu suflet păzindu-l și întunecatele *chipuri* ale viclenilor diavoli departe de acesta izgonindu-le” (p. 313); **2.** „mod, fel”: „pe Cel înconjurat în *chip* nevăzut” (p. 149); „aici, în *chip* nevăzut, împreună cu noi ești” (p. 173); „Cel ce ești fără de început, nevăzut, neajuns, necuprins, neschimbat, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, al marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru, nădejdea noastră, Care este *chipul* bunătății Tale, pecete asemenea chipului, Care întru Sine Te arată pe Tine, Tată, Cuvânt viu, Dumnezeu adevărat” (p. 226); „Că nu Te-ai întors până la sfârșit de la zidirea Ta, pe care ai făcut-o, Bunule, și nici n-ai uitat lucrul mâinilor Tale, ci, în multe *chipuri*, l-ai cercetat întru îndurările milei Tale” (p. 228); „văzut-am *chipul* învierii Tale” (p. 255); „în tot *chipul* așteptând întoarcerea mea” (p. 319); „Întru acest *chip* te roagă cu cutremur” (p. 319); „ridică-mă și pe mine cel ce am alunecat în păcat, punându-mi înaintea *chipuri* de pocăință” (p. 323); „știu că vei pune înaintea mea păcatele mele, în același *chip*, în care le-am făcut” (p. 326); „nici n-ai uitat lucrul mâinilor Tale, ci, în multe *chipuri*, l-ai cercetat întru îndurările milei Tale” (p. 328); „în *chip* de limbi de foc din cer a trimis pe Duhul cel Preasfânt” (p. 349); „cu cetele sfinților, în *chip* nevăzut, se roagă lui Dumnezeu” (p. 359); „în Biserica lui Dumnezeu, în *chip* luminat, Fecioara se arată” (p. 360); „șezi pe scaunul cel în *chipul* focului” (p. 362); „Duhul, în *chip* de porumbel, a adevărit întărirea cuvântului” (p. 362); **3.** „icoană, asemănare cu Dumnezeu – concept teologic”: „Preacuratului Tău *chip* ne închinăm, Bunule” (p. 101); „Care ai zidit pe om după *chipul* și asemănarea Ta” (p. 134); Iar când a venit

plinirea vremii, ne-ai grăit nouă prin însuși Fiul Tău, prin Care și veacurile le-ai făcut. Care, fiind strălucirea slavei Tale și *chipul* ipostasului Tău” (p. 228); „și m-am făcut rob dezmiardărilor și am necinstit *chipul* Tău, dar fiind făptura și zidirea Ta, nu deznădăjduiesc de a mea mântuire” (p. 320);

Cină (~ *de Taină*) – sensul metonimic „împărtășanie, euharistie”: „Cinei Tale *cele de Taină*, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește” (p. 291); „și mă învrednicește, Stăpâne, să fiu părtaș dumnezeieștii Tale Cine *cele de Taină*, eu, ticălosul” (p. 307); „și Cinei Tale *cele de Taină* și de *Taină* și pe mine, cel deznădăjduit, acum părtaș a fi mă învrednicește” (p. 310); „haina mă vădește că nu este de *cină* și osândă voi pricinui preapăcătoșului meu suflet” (p. 318);

ciumă „epidemie, boală molipsitoare”: „ale celor sfârșiți de chiotul tare, de alergarea grabnică, de palmă, de pumn, de lovitură cu piciorul, de ciumă, de foame, de sete” (p. 115);

cort „locuință cerească; (fig.) adăpost”: „Ca un începător te-ai arătat lui Hristos, începătorului păstorilor, și părtaș călugărilor, Părinte Grigorie, povătuindu-i către cetatea cea cerească, de unde ai învățat turma lui Hristos poruncile Lui, iar acum cu dâșii te bucuri și dănțuiești în *corturile* cerești” (p. 299); „Preacurata biserică a Mântuitorului, cămara cea de mult preț și Fecioara, sfînțita vistierie a slavei lui Dumnezeu, astăzi se aduce în casa Domnului, împreună aducând darul Duhului lui Dumnezeu, pe care o laudă îngerii lui Dumnezeu: Acesta este *cortul* cel ceresc” (p. 361);

crez „mărturisire de credință, simbolul credinței creștine”: „Se trage perdeaua și se rostește *Crezul*” (p. 497); „iar arhiereul își pleacă fruntea sub aer și zice încetișor *Crezul*” (p. 497); „După *Crez*, arhidiaconul, din mijlocul bisericii, zice cu glas...” (p. 498);

credință (dreaptă) „ortodoxie”: „Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru *dreapta credință*” (p. 114);

cruce (cu sensul metonimic) „moarte, răstignire, jertfă”: „Aducându-ne aminte, așadar, de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de *cruce*, de groapă, de învierea cea de a treia zi” (p. 162); „*Crucii* Tale ne închinăm, Hristoase” (p. 179); „că, iată, a venit prin *Cruce* bucurie la toată lumea” (p. 180); „pogorându-Se, prin *Cruce* în iad” (p. 229); „că, iată, a venit prin *cruce* bucuria la toată lumea” (p. 249); „*Crucii* Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă învierea Ta o laudăm și o slăvim” (p. 249); „de când a spălat picioarele ucenicilor și până și la *Cruce* și la îngropare, smerindu-Se pentru noi” (p. 348); „Cel ce scuiări și bății și loviri și *Cruce* și moarte a răbdat pentru mântuirea lumii, Hristos, Adevăratul Dumnezeuul nostru” (p. 348); „Cel ce pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, patimile cele înfricoșătoare și *Crucea* cea de viață făcătoare” (p. 348);

cucernicie „evlavie”: „Dă-le lor, Doamne, pașnică ocârmuire, ca și noi, întru liniștea lor, viață pașnică și netulburată să trăim, în toată *cucernicia* și *curăția*” (p. 167);

cuget „gândire, minte, conștiință”: „Să zicem toți, din tot sufletul și din tot *cugetul* nostru să zicem” (p. 139);

cunoștință „cunoaștere, distingere, percepere”: „dându-ne nouă, în veacul de acum, *cunoștința* adevărului Tău” (p. 130); „vrei ca toți să se mântuiască și la *cunoștința* adevărului să vină” (p. 320);

curăție „nevinovăție, puritate, păstrare a legilor creștine, abținere de la plăcerile omenești”: „pentru cei ce în *curăție* și în viață cinstită viețuiesc” (p. 167); „viață pașnică și netulburată să trăim, în toată *cucernicia* și *curăția*” (p. 167); „viață pașnică și netulburată să viețuim, în toată *cucernicia* și *curăția*” (p. 237);

curățire „purificare, înlăturarea păcatelor”: „Sângele Tău spre *curățirea* întinatlui meu suflet” (p. 308); „spre tămăduirea sufletului și a trupului și spre *curățirea* gândurilor mele celor rele” (p. 332);

cutremur „spaimă, frică sacră”: „Să tacă tot trupul omenesc și să stea cu frică și cu *cutremur* și nimic pământesc întru sine să nu gândească, căci împăratul împăraților și Domnul domnilor vine să Se junghie și să Se dea mâncare credincioșilor” (p. 215); „Să stăm toți cu frică și cu *cutremur*, ținând ochii inimii în sus și strigând către Mântuitorul: Întărește-ne și ne înțelepțește, Milostive Doamne, în frica Ta” (p. 307); „pe mine, cel ce mă apropii acum cu *cutremur*” (p. 309); „Cu frică și cu *cutremur* să ne apropiem toți de Dumnezeuiștile Taine ale lui Hristos” (p. 309); „Întru acest chip te roagă cu *cutremur*” (p. 319);

cuvânt cu sensul arhaic „mesaj, conținut verbal, învățătură”²: „Să-i învețe pe dânșii *cuvântul* adevărului” (p. 277); „să-ți dea ție, celui ce binevestești, *cuvânt* cu putere multă” (p. 203); „drept învățând *cuvântul* adevărului Tău” (p. 238); „pe care-l dăruiește sfintelor Tale biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând *cuvântul* adevărului Tău” (p. 167);

cuvios „drept, sfânt care nu a fost martirizat”: „și *cuvioșii* Tăi întru bucurie se vor bucura” (p. 105);

darea „tot ce este dăruit de Dumnezeu”: „toată *darea* cea bună și tot darul desăvârșit de sus este” (p. 185);

daruri „prinos, ofrandă, pâinea și vinul care, prin sfințire, devin Trupul și Sângele Domnului”: „Iar dacă sunt aduse *daruri* sau prinoase, în

² Vezi Grigore Brâncuș, *Istoria cuvintelor. Unitate de limbă și cultură românească*, Editura Coresi, București, 1991, p. 33.

cinstea și pomenirea sfântului” (p. 255); „peste aceste *Daruri* ce sunt puse înainte” (p. 156);

dascâl „cel care învață credința ortodoxă”: „A celor între sfinți Părinți ai noștri și ai lumii mari *dascăli* și ierarhi” (p. 110);

defăimare „batjocură, calomniere, dispreț, umilire”: „Ioachim și Ana, din *defăimarea* nenașterii de fii, iar Adam și Eva, din stricăciunea morții, s-au izbăvit” (p. 357);

desfătare 1. „patimă”: „Nimeni din cei legați cu poftă și cu *desfătări* trupești nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ție” (p. 148); **2.** „bucurie, plăcere, petrecere, delectare, farmec, încântare”: „mă învrednicește a mă sătura de *desfătarea* care este întru Tine” (p. 336);

desfrânată „prostituată pomenită în Evanghelii”: „Primește-mă, deci, pe mine, Iubitorule de oameni, Hristoase, ca pe *desfrânata* și ca pe tâlharul” (p. 320); „primește-mă cum ai primit pe fiul cel pierdut, pe tâlharul și pe *desfrânata*” (p. 325); „Greșit-am mai mult decât *desfrânata*” (p. 329); „Precum pe fiul cel pierdut și pe *desfrânata*, care au venit la Tine, i-ai primit, așa mă primește și pe mine, *desfrânatul* și întinatul” (p. 331); „n-ai îndepărtat pe *desfrânata*, care a venit la Tine cu lacrimi” (p. 333); „mă primește pe mine, cel ce vin și mă ating de Tine, ca pe *desfrânata* și ca pe cea cu scurgerea de sânge” (p. 334);

Doamnă „Maica Domnului”: „Apărătoare *Doamnă*, pentru biruință mulțumiri, izbăvind-ne din nevoi, aducem ție, Născătoare de Dumnezeu, noi, robii tăi” (p. 129);

Domn „Iisus Hristos”: „Bucura-se-va sufletul meu întru *Domnul*” (p. 103); „Întru pomenirea *Domnului* și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos” (p. 107); „*Domnul* a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat” (p. 117); „Să plinim rugăciunea noastră *Domnului*” (p. 220); „Tatăl *Domnului* nostru Iisus Hristos” (p. 226);

Domnii „ceată îngerească”: „Că pe Tine Te laudă Îngerii, Arhanghelii, Scaunele, *Domniile*, Începătoriile, Stăpâniile, Puterile și Heruvimii cei cu ochi mulți” (p. 226-227);

dorire „aspirație”: „Tu ești *dorirea* cea adevărată și veselia cea nespusă a celor ce Te iubesc, Hristoase” (p. 338);

doxologie „slavă, laudă adusă divinității”: „Cel ce, cu cântări fără de tăcere și cu *doxologii* fără de încetare, ești lăudat de Sfintele Puteri” (p. 265);

drept „decedat”: „să așeze sufletele lor unde *dreptii* se odihnesc” (p. 141);

dreptate „faptă conformă cu învățătura creștină”: „nu pentru *dreptățile* noastre, că n-am făcut ceva bun pe pământ” (p. 232);

dregător „înalt funcționar, demnitar”: „ale tuturor celor care s-au ostenit și au slujit în sfânt locașul acesta: arhieriei, arhimandriți, ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi, monahii, slujitori și *dregători*” (p. 114);

dregătorie „demnitate, funcție înaltă, poziție, rang, treaptă”: „Pomenește, Doamne, toată cârmuirea și pe frații noștri cei din *dregătorii* și toată oastea” (p. 237);

Duh „a treia Persoană a Sfintei Treimi, Dumnezeu”: „Împărate ceresc, Mângâietorule, *Duhul* adevărului” (p. 100); „harul Preasfântului Tău *Duh*” (p. 116); „Unul fiind din Sfânta Treime, împreună-slăvit cu Tatăl și cu *Duhul* Sfânt” (p. 129); „*Duhul* Sfânt să vină peste tine” (p. 154); „Același *Duh* să lucreze împreună cu noi” (p. 154); „să se sălășluiască *Duhul* cel bun al harului Tău peste noi” (p. 155-156); „Unirea credinței și împărtășirea Sfântului *Duh* cerând” (p. 171); „să ne facem Biserică a Preasfântului și închinatului Tău *Duh*” (p. 286); „*Duhul*, în chip de porumbel, a adeverit întărirea cuvântului” (p. 362);

duh „suflet, spirit”: „Și *duhului* tău” (p. 139); „Dumnezeul *duhurilor* și a tot trupul” (p. 141); „de toată necurăția trupului și a *duhului*” (p. 147); „*duh* drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele” (p. 163); „*duh* drept printr-înșii înnoindu-ne nouă” (p. 365);

dulceață „plăcere”: „Nu te scârbi de mine, cel păcătos și întinat, care, cu urâte gânduri și cu cuvinte și cu fapte, pe mine, de tot netrebnic m-am făcut, și, prin lene, *dulceților* vieții, cu voia rob m-am făcut” (p. 312); „și ne păzește pe noi de întunecatul somn al păcatului și de toată întunecata și cea de noapte patimă a *dulceții*” (p. 313); „unde este glasul cel neîncetat al celor ce laudă și *dulceața* cea fără de sfârșit a celor ce văd frumusețea cea nespusă a feței Tale” (p. 338);

Dumnezeire „natură, caracter dumnezeiesc, divinitate”: „părtași *Dumnezeirii* Tale făcându-i fără pizmuire” (p. 331);

epistolă „scrisoare aparținând apostolilor lui Hristos”: „Din *Epistola* către (N) citire” (p. 136);

euharistie „împărtășanie – una din cele șapte taine creștine”: „Și să-mi fie mie *Euharistia* aceasta spre bucurie, spre sănătate și spre veselie” (p. 340);

evanghelie „mesaj hristic, vestea cea bună”: „spre plinirea *Evangheliei* iubitului Său Fiu” (p. 138); „de bunăvoie ai urmat Sfintei *Evanghelii* a lui Hristos, de la Care ai luat plata ostenelilor tale, întru tot fericite” (p. 342);

evangelist „scriitor al Evangheliei, cel care a consemnat mesajul hristic”: „Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, întru tot lăudatului Apostol și *Evanghelist* (N) să-ți dea ție, celui ce binevestești, cuvânt cu putere multă” (p. 138);

evlavie „credință”: „Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu *evlavie* și cu frică de Dumnezeu intră într-însa” (p. 126); „Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce, în feciorie, în *evlavie*, în înfrânare și în viață cinstită viețuiesc” (p. 236);

față „privire”: „nu mă lepăda pe mine de la *fața* Ta” (p. 317);

făgăduință „promisiune”: „bucurie făcând ucenicilor Tăi cu *făgăduința* Sfântului Duh” (p. 182); „*Făgăduințele* mele le voi plini Domnului, înaintea a tot poporului Său” (p. 317);

făptură „ființă, vietate, creatură”: „Făcătorul a toată *făptura* văzută și nevăzută” (p. 319); „Că nu vrei, Stăpâne, să pierzi *făptura* mâinilor Tale” (p. 320); „pe Tine Te laudă toată *făptura* în veci” (p. 338);

fărădelege „păcat, nelegiuire, greșeală de natură morală”: „nici pomeni *fărădelegile* noastre” (p. 101); „în mâinile cărora sunt *fărădelegile*” (p. 105); „nu m-ai dat pe mine să pier cu *fărădelegile* mele” (p. 319); „pun înainte faptele mele cele rele și *fărădelegile*, dându-le pe față și vădindu-le” (p. 324); „știu, Doamne, că *fărădelegile* mele au covârșit capul meu” (p. 325); „Că, de vei căuta la *fărădelegi*, Doamne, Doamne, cine va putea sta înaintea Ta?” (p. 326);

feciorie „castitate, curățenie morală”: „Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce, în *feciorie*, în *evlavie*, în înfrânare și în viață cinstită viețuiesc” (p. 236);

ființă „existență, stare ontologică”: „Pâinea noastră cea spre *ființă* dă-ne-o nouă astăzi” (p. 100); „Cel ce toate le-ai făcut cu puterea Ta cea nemăsurată și, cu mulțimea milei Tale, din neființă la *ființă* toate le-ai adus” (p. 172); „Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimeii celei de o *ființă* și nedespărțite” (p. 188); „Cel ce, dintru neființă, întru *ființă* ai adus toate” (p. 200); „prin tine au văzut pe Cel ce stăpânește toate, luând *ființă* omenească” (p. 311); „Dumnezeiescul și Sfântul și cel de o *ființă* și de o putere și de o slavă și împreună de-a pururea fiitorul Duh” (p. 349);

fire „natură, caracter, fel de a fi”: „S-a pogorât și a luat toată *firea* noastră și a îndumnezeit-o pe ea” (p. 349);

Fiu „Iisus Hristos”: „Și întru unul Domn Iisus Hristos, *Fiul* lui Dumnezeu” (p. 158);

folosință „ajutor, sprijin”: „pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, cu *folosințele* cinstitelor, cereștilor, netrupeștilor Puteri” (p. 350);

frate „creștin dreptcredinios”: „pe *frații* și slujitorii cei dimpreună cu noi, preoți și diaconi și pe toți *frații* noștri, pe care i-ai chemat la împărtășirea Ta” (p. 112); „pentru iertarea păcatelor tuturor *fraților* celor întru Hristos” (p. 113); „celor ce cu osârdie și cu frică de Dumnezeu se ostenesc și slujesc, părinți și *frați* ai noștri” (p. 113); „pentru *frații* noștri care sunt în slujbe” (p.

114); „Încă ne rugăm pentru *frații* noștri, preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos *frați* ai noștri” (p. 140); „Pomenește-mă, *frate* și împreună-slujitorule” (p. 154); „Pomenește, Doamne, toată cârmuirea și pe *frații* noștri cei din dregătorii și toată oastea” (p. 237);

frică „teamă sacră”: „întru *frica* Ta” (p. 103); „cu *frică* de Dumnezeu se ostenesc și slujesc” (p. 113); „Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu *frică* de Dumnezeu intră într-însa” (p. 126); „pune în noi și *frica* fericitelor tale porunci” (p. 137); „fiind curățit, în cuget curat, cu credință și cu *frică*, să vin, Stăpâne, spre împărtășirea Darurilor Tale” (p. 306); „Să stăm toți cu *frică* și cu cutremur, ținând ochii inimii în sus și strigând către Mântuitorul: Întărește-ne și ne înțelepțește, Milostive Doamne, în *frica* Ta” (p. 307); „învrednicește-mă acum și pe mine, nevrednicul, să gust cu *frică* din aceasta și să fiu viu” (p. 307); „Cu *frică* și cu cutremur să ne apropiem toți de Dumnezeieștile Taine ale lui Hristos” (p. 309); „Tu, Doamne, ai întărit peste mine *frica* Ta” (p. 326);

giulgiu „pânză în care se înfășurau morții la evrei”: „cu *giulgiu* curat înfășurându-L” (p. 153);

glas „voce, cântare”: „*glas* înălțând și grăind” (p. 161);

groapă (prin transfer metonimic) „moarte”: „Aducându-ne aminte, așadar, de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de *groapă*, de învierea cea de a treia zi” (p. 162);

grumaji „gât, ceafă”: „care și-au plecat *grumajii* înaintea Ta” (p. 143); „Căci la Tine vin plecându-mi *grumajii* mei” (p. 149);

gură „cuvânt, glas”: „umple *gura* noastră de lauda Ta” (p. 265);

har „energie divină necreată”: „Cel ce varsă *harul* Său peste preoții săi” (p. 104); „*harul* Preasfântului Tău Duh” (p. 116); „și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu *harul* Tău” (p. 127); „și cu tot *harul* Tău l-ai împodobit” (p. 134); „cel ce sunt îmbrăcat cu *harul* preoției” (p. 148); „Și ne învrednicește să aflăm *har* înaintea Ta” (p. 155); „*Harul* Domnului nostru Iisus Hristos” (p. 159); „unde s-a înmulțit păcatul, să prisosească *harul* Tău” (p. 327);

heruvimi „ceată îngerească”: „că Tu singur, Doamne, Dumnezeul nostru, stăpânești cele cerești și cele pământești, Care Te porți pe scaunul *heruvimilor*, Domnul serafimilor și împăratul lui Israel” (p. 213); „Că pe Tine Te laudă îngerii, Arhanghelii, Scaunele, Domniile, Începătoriile, Stăpâniile, Puterile și *Heruvimii* cei cu ochi mulți” (p. 226-227); „înaintea scaunului de *heruvimi*, pe care odihnește Unul-Născut, Fiul Tău și Dumnezeul nostru” (p. 285-286);

hrăpire „răpire”: „Că iată și cu faptele am făcut desfrânare și preadesfrânare, mândrie, trufie, batjocură, hulă, vorbă deșartă, înfierbântare la râs, beție, lăcomie a pântecelui, mâncare fără măsură, răutate, pizmă,

iubire de argint, iubire de avuție, cămătărie, iubire de mine însumi, iubire de mărire, *hrăpire*, nedreptate, agonisire de rușine, învidie, grăire de rău, fărădelege” (p. 325);

hulă „calomnie, blasfemie”: „și cu faptele am făcut desfrânare și preadesfrânare, mândrie, trufie, batjocură, *hulă*, vorbă deșartă” (p. 325);

iad „infern, gheenă, tartar”: „În mormânt cu trupul, în *iad* cu sufletul, ca un Dumnezeu” (p. 120); „toată răutatea *iadului*” (p. 326);

iconom „administrator”: „învrednicindu-ne a sluji fără prihană la sfântul Tău jertfelnic, să aflăm plata credincioșilor și înțelepților *iconomi*” (p. 221);

idol „divinitate păgână”: „dându-ne porunci de mântuire, scoțându-ne pe noi din rătăcirea *idolilor*, ne-a adus la cunoașterea Ta, a Adevăratului Dumnezeu” (p. 229);

ierarh „arhiereu, rang superior în cadrul Bisericii”: „A celor între sfinți Părinți ai noștri și ai lumii mari dascăli și *ierarhi*: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur, Atanasie și Chiril, Nicolae cel din Mira, Spiridon al Trimitundei, Calinic Cernicanul, Nifon de la Constantinopol, Iosif cel Nou, Iorest și Sava, Antim Ivireanul, Iosif Mărturisitorul, Ghelasie și Leontie, și a tuturor sfinților *ierarhi*” (p. 110); „Se bucură, deci, întru cei de sus și ierarhul Ziditorului și purtătorul de lumină, dumnezeiescul slujitor al lui Hristos, Vasile” (p. 362);

ierodiacon „călugăr cu funcție de diacon”: „Încă ne rugăm pentru frații noștri, preoți, ieromonahi, *ierodiaconi*, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri” (p. 140);

ieromonah „călugăr cu funcție de preot”: „Încă ne rugăm pentru frații noștri, preoți, *ieromonahi*, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri” (p. 140);

ieșire „moarte”: „Și, în vremea *ieșirii* mele, ticălosul meu suflet păzindu-l și întunecatele chipuri ale viclenilor diavoli departe de acesta izgonindu-le” (p. 313);

intrare „act liturgic: vohod”: „fă ca, împreună cu *intrarea* noastră, să fie și *intrarea* sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătatea Ta” (p. 131); „Binecuvintează, părinte, sfânta *intrare*” (p. 131); „Binecuvântată este *intrarea* sfinților Tăi” (p. 131);

ispită „încercare, păcat”: „și nu ne duce pe noi în *ispită*” (p. 100);

isodicoane „stihuri care se cântă la sărbătorile împărătești”: „se cântă stihurile speciale (*Isodicoanele*) arătate mai departe în Liturghier” (p. 131);

izbăvire „iertare, scăpare, eliberare, mântuire”: „pentru *izbăvirea* celor robiți” (p. 113); „Mă rog să iau *izbăvire* de greșelile mele” (p. 330);

izgonire „exil, surghiun”: „pentru cei care sunt [...] în *izgoniri*” (p. 114);

Împărat „suveran, stăpân, conducător – teonim creștin”: „să slujească Ție, *Împărate* al slavei” (p. 148); „Ca pe *Împăratul* tuturor să-L primim” (p. 149);

împărăteasă „Maica Domnului”: „De față a stat *împărăteasa*, de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată și preainfrumusețată” (p. 109);

împărăție „spațiu eshatologic”: „Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru *împărăția* Sa” (p. 122); „Că a Ta este stăpânirea și a Ta este *împărăția* și puterea și slava” (p. 128); „Binecuvântat ești pe scaunul slavei *împărăției* Tale” (p. 135); „Mila lui Dumnezeu, *împărăția* cerurilor și iertarea păcatelor lor, de la Hristos, împăratul cel fără de moarte și Dumnezeu nostru, să cerem” (p. 141); „a Căruia *împărăție* nu va avea sfârșit” (p. 159); „și ne-ai dăruit *împărăția* Ta ce va să fie” (p. 160); „spre moștenirea *împărăției* cerurilor” (p. 170); „vie *împărăția* Ta” (p. 171); „Pomenește-mă, Doamne, întru *împărăția* Ta” (p. 176); „Binecuvântată este *împărăția* Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh” (p. 264); „și ne-ai dăruit bunătățile Tale cele din lume și ne-ai chezășuit *împărăția* cea făgăduită” (p. 266); „spre dobândirea *împărăției* Tale” (p. 322); „Cel ce cu îngroparea Ta ai prădat *împărăția* iadului” (p. 323); „spre dobândirea vieții și a *împărăției* ce va să fie” (p. 328);

împărtășire „consumare a sfintelor Taine”: „pe toți frații noștri, pe care i-ai chemat la *împărtășirea* Ta, prin milostivirea Ta” (p. 112); „Și pe toți, care întru nădejdea învierii și a vieții de veci, cu *împărtășirea* Ta au adormit” (p. 116); „*împărtășirea* Sfântului Duh să fie cu voi cu toți” (p. 159); „Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie *împărtășirea* cu Sfintele Tale Taine, Doamne” (p. 177); „Și ne dăruiește nouă, fără de osândă, *împărtășirea* cu acestea” (p. 283); „spre *împărtășirea* cu Duhul Sfânt” (p. 306); „După ce vei primi *împărtășirea* sfântă a făcătoarelor de viață Daruri” (p. 337); „să nu mai fiu sălaș păcatului, ci Ție, casă, prin primirea *împărtășirii*” (p. 339);

Înaintemergător „precursor”: „A Cinstului, măritului prooroc, *Înaintemergătorului* și Botezătorului Ioan” (p. 109); „Rugători aduc pentru mine pe toți sfinții, pe mai-marii cetelor celor fără de trup, pe *Înaintemergătorul* Tău” (p. 339);

Înălțare 1 „eveniment din istoria mântuirii, ridicarea lui Hristos cu trupul la cer”: „de *înălțarea* la ceruri” (p. 162); „preaslăvită *înălțarea* Ta la cer” (p. 323); 2. „val”: „Minunate sunt *înălțările* mării” (p. 117);

înălțime „cer”: „din *înălțime* Te-ai plecat pentru noi” (p. 321);

începătură „început”: „făcutu-S-a *începătură* celor adormiți, Întâi-Născut din morți, ca să fie însuși *începătorul* tuturor în toate” (p. 229);

Începătorii „ceată îngerească”: „Că pe Tine Te laudă îngerii, Arhanghelii, Scaunele, Domniile, *Începătoriile*, Stăpâniile, Puterile și Heruvimii cei cu ochi mulți” (p. 226-227);

închinăciune „închinare, plecăciune, salut”: „Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și *închinăciunea*, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh” (p. 127);

îndurare „milă”: „Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău” (p. 266);

înfiere „îndumnezeire”: „Lumina cea adevărată, prin Care S-a arătat Sfântul Duh, Duhul adevărului, darul *înfierii*, arvuna moștenirii celei ce va să fie” (p. 226);

înfrânare „păzire, oprire, renunțare la plăcerile vieții”: „Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce, în feciorie, în evlavie, în *înfrânare* și în viață cinstită viețuiesc” (p. 236); „spre *înfrânarea* poftelor” (p. 296);

întărâtare „ațâțare, ispită”: „Contenește *întărâtările* patimilor” (p. 313);

întărire „confirmare, adeverire, dovedire”: „Duhul, în chip de porumbel, a adeverit *întărirea* cuvântului” (p. 362);

întinare „păcat”: „curățește-mă de toată-*ntinarea*” (p. 335);

întinăciune „păcat, murdărie morală”: „și ne curățește pe noi de toată *întinăciunea*” (p. 100, 121); „și doresc să se curățească de *întinăciunea* păcatului” (p. 280); „curățește-mă întru totul de *întinăciunea* trupului și a sufletului” (p. 310); „curățește, Doamne, *întinăciunea* sufletului meu și mă mântuiește” (p. 336);

întocmire „aranjare, orânduire, organizare”: „Pentru buna *întocmire* a văzduhului” (p. 126);

înviere „ridicare din morți”: „Învierea Ta, Hristoase, Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri” (p. 102); „care întru nădejdea *învierii* și a vieții de veci, cu împărtășirea Ta au adormit” (p. 116); „Că Tu ești *învierea* și viața și odihna adormiților robilor Tăi” (p. 142); „Aștept *învierea* morților” (p. 159); „*învierea* cea de a treia zi” (p. 162); „*Învierea* lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus” (p. 179); „binecuvântând pe Domnul, lăudăm *învierea* Lui, că, răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat” (p. 250); „tu, curată, Născătoare de Dumnezeu, veselește-te întru *învierea* Celui născut al tău” (p. 250);

jertfă 1. „Euharistie”: „să săvârșesc *Jertfa* cea fără sânge” (p. 102); „Primește, Doamne, *jertfa* aceasta pentru iertarea păcatelor” (p. 113); „ne-ai dat slujba sfântă a acestei *jertfe* liturgice și fără de sânge” (p. 148); „Atunci vei binevoi *jertfa* dreptății” (p. 154); „primești *jertfă* de laudă de la cei ce Te cheamă pe Tine cu toată inima” (p. 155); „ca să fie bineprimită *jertfa* noastră” (p. 155); **2.** „ofrandă, sacrificiu, dar, prinos”: „fă-ne să fim vrednici a-Ți aduce rugăciuni, cereri și *jertfe* fără de sânge pentru tot poporul Tău” (p.

145); „vrednici a-Ți aduce Ție daruri și *jertfe* duhovnicești” (p. 155); „Ție-Ți voi jertfi *jertfa* de laudă și numele Domnului voi chema” (p. 317);

jertfelnic „altar”: „primind-o întru *jertfelnicul* Tău cel mai presus de ceruri” (p. 116); „a sta înaintea slavei sfântului tău *jertfelnic*” (p. 200);

judecată „mod de gândire specific divinității”: „pomenirea *judecășilor* Tale în noi nestrucată având-o” (p. 314);

junghiere „răstignire”: „Întrupându-Te, Mult-milostive, voit-ai a Te da spre *junghiere*, ca un miel, pentru păcatele noastre” (p. 307);

Lege (nouă) „învățătura creștină”: „Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al *Legii* celei noi, Care, pentru voi și pentru mulți, se varsă, spre iertarea păcatelor” (p. 162); „Plinirea *Legii* și a proorocilor Tu însuși fiind, Hristoase, Dumnezeuul nostru” (p. 186);

limbă „popor”: „Când S-a pogorât, limbile amestecând, a despărțit neamurile Cel Preaînalt” (p. 366);

liturghie „cea mai importantă slujbă religioasă, care recapitulează activitatea mântuitoare a lui Hristos”: „Mulțumim Ție și pentru *Liturghia* aceasta, pe care ai binevoit a o primi din mâinile noastre” (p. 160);

locaș „lăcaș, biserică”: „trimite mâna Ta din înălțimea Sfântului Tău *locaș*” (p. 102); „au slujit în sfânt *locașul* acesta” (p. 114); „ale ctitorilor sfântului *locașului* acestuia” (p. 114); „ale tuturor celor care s-au ostenit și au slujit în sfânt *locașul* acesta” (p. 114); „să-Ți fiu Ție *locaș* prin împărtășirea Sfintelor Taine” (p. 311); „arată-mă și pe mine a fi *locaș* al venirii Lui” (p. 324); „arată-mă *locaș* numai al Duhului Tău” (p. 339);

lucrare „acțiune, activitate, slujire, creație”: „pe noi ne păzește neosândiți întru sfințita *lucrare* a Dumnezeieștilor Tale Taine” (p. 119);

lume „creație”: „și ai dăruit viața *lumii* Tale” (p. 141);

luminare 1. „botez”: „Câți sunteți pentru *luminare* ieșiți; cei pentru *luminare* ieșiți” (p. 280); „Arată, Stăpâne, fața Ta peste cei care se pregătesc pentru sfânta *luminare*” (p. 280); **2.** „înțelegere profundă a credinței creștine”: „Ci să-mi fie mie cărbunele Preasfântului Tău Trup și al Scumpului Tău Sânge, spre sfințire și spre *luminare*” (p. 322);

Lumină „Dumnezeire”: „Hristoase al meu, Cel ce ești din *Lumina* cea cu trei străluciri, care luminează lumea” (p. 330);

maică 1. „mama lui Iisus”: „pentru rugăciunile Preacuratei *Maicii* Sale” (p. 103); „*Maica* Dumnezeuului nostru” (p. 166); „Marie, *Maica* lui Dumnezeu” (p. 308); „pentru rugăciunile Sfintei *Maicii* Tale” (p. 309); „Cu adevărat, *Maica* lui Dumnezeu, în pântecul tău s-a copt Pâinea cea dumnezeiască a vieții” (p. 311); „ca ceea ce ești *Maica* Iubitorului de oameni Dumnezeu” (p. 312); „iar pe Fiul tău și Stăpânul nostru și Domnul, cu îndrăznirea ta, ca o *Maică*, cuprinzând, roagă-L să-mi deschidă și mie milostivițiile cele iubitoare de oameni ale bunătății Sale” (p. 312); „Ceea ce

ești *Maica* iubitoare de milostivire a Dumnezeuului celui milostiv” (p. 340); „ai binevoit a Te naște pe pământ din Fecioara, *Maica* Ta” (p. 362); 2. „mamă – sens arhaic păstrat în limbajul religios”: „Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru dreapta credință: ale strămoșilor, ale moșilor, ale părinților, ale *maicilor*, ale fraților, ale surorilor, ale fiilor și fiicelor” (p. 114); „Cel ce știi pe fiecare din pânțele *maicii* lui” (p. 238); „Cel ce, mai înainte de luceafăr, din Tatăl fără *maică* S-a născut” (p. 361); 3. „călugăriță”: „a Preacuvioaselor *maici*: Pelaghia, Teodosia, Anastasia, Eupraxia, Fevronia, Teodula, Eufrosina, Maria Egipteanca, Parascheva și Teodora și a tuturor sfintelor preacuvioaselor *maici*” (p. 111);

mădular „membru al Bisericii creștine”: „arată-i *mădulare* cinstite ale Hristosului Tău” (p. 280);

mărire „slavă”: „Plin este cerul și pământul de *mărire* Ta!” (p. 161);

mărturisire „spovedanie, curățire de păcate”: „să întâmpinăm fața Ta cu *mărturisire*” (p. 267);

mărturie „dovadă”: „fiind înduplecat de *mărturia* cugetului, pun înainte faptele mele cele rele și fărădelegile” (p. 324);

măruntaie „organe interne ale corpului”: „Sfințește-mi sufletul și trupul, mintea și inima, răunchii și *măruntaiele*” (p. 322);

mântuire „salvare, dezrobire, îndumnezeire”: „m-a îmbrăcat în veșmântul *mântuirii*” (p. 103); „Cel ce ridică păcatul lumii, pentru viața și pentru *mântuirea* lumii” (p. 108); „pentru *mântuirea* și ajutorul celor ce cu osârdie și cu frică de Dumnezeu se ostenesc și slujesc” (p. 113); „Pentru pacea de sus și pentru *mântuirea* sufletelor noastre” (p. 126); „pentru cei robiți și pentru *mântuirea* lor” (p. 127); „Cel ce ești fără de moarte și ai primit, pentru *mântuirea* noastră, a Te întrupa din Sfânta Născătoare de Dumnezeu” (p. 129); „Care ai trimis *mântuire* neamului omenesc pe Unul-Născut Fiul Tău și Dumnezeu” (p. 143); „că văzură ochii mei *mântuirea* Ta” (p. 187);

merinde „alimente, hrană”: „să primim cu vrednicie păticia Sfintelor Tale Taine, ca *merinde* pe calea vieții veșnice” (p. 241); „să primesc păticia Sfintelor Tale Taine, spre împărtășirea cu Duhul Sfânt, ca *merinde* pentru viața de veci” (p. 321);

meșteșugire „vicleșug, plan”: „să scăpăm de *meșteșugirile* vicleanului” (p. 265); „toate lucrurile rele și închipuirile și *meșteșugirile* diavolești” (p. 326);

Miel „Hristos”: „Junghie-se *Mielul* lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (p. 108); „Se sfârâmă și se împarte *Mielul* lui Dumnezeu” (p. 173);

mijlocire „rugăciune, intermediere”: „pentru rugăciunile și *mijlocirile* măritei Născătoare de Dumnezeu” (p. 181); „Grăbește spre rugăciune și te

nevoiește spre *mijlocire*” (p. 188); „Pe care să o și dobândesc, Stăpâna mea, Preasfântă de Dumnezeu Născătoare, prin *mijlocirea* și sprijinul tău” (p. 313); „Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre *mijlocire*, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine” (p. 341);

milostenie „har, îndurare, ajutor”: „Acesta va lua binecuvântare de la Domnul și *milostenie* de la Dumnezeu, Mântuitorul său” (p. 316);

milostivire „milă, îngăduință, îndurare, iertare”: „Ușa *milostivirii* deschide-o nouă” (p. 101); „învrednicește-ne pe noi *milostivirii*” (p. 102); „pe care i-ai chemat la împărtășirea Ta, prin *milostivirea* Ta” (p. 112); „Însuți, Stăpâne, după *milostivirea* Ta” (p. 128); „Către a Ta *milostivire* alergând” (p. 310); „O, *milostivire* a lui Dumnezeu” (p. 310-311); „iar pe Fiul tău și Stăpânul nostru și Domnul, cu îndrăznirea ta, ca o Maică, cuprinzând, roagă-L să-mi deschidă și mie *milostivirile* cele iubitoare de oameni ale bunătății Sale” (p. 312); „nădăjduind în *milostivirea* Ta cea fără de margini, vin către Tine” (p. 320); „am mâniat *milostivirea* Ta cea iubitoare de oameni” (p. 325-326); „Ceea ce ești Maica iubitoare de *milostivire* a Dumnezeului celui *milostiv*” (p. 340);

miluitor „binefăcător”: „și pe alți ctitori, *miluitori* și făcători de bine” (p. 152);

mir „untdelemn sfințit”: „Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoții Săi, ca *mirul* pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui” (p. 104);

Mireasă „Maica Domnului”: „Bucură-te, *Mireasă*, pururea Fecioară!” (p. 129); „Dumnezeiască *Mireasă*, ceea ce ești bună și binecuvântată” (p. 306); „Nepătată, neîntinată, fără prihană, Preacurată Fecioară, a lui Dumnezeu *Mireasă*” (p. 312);

mireasmă „uleiuri sau substanțe aromatice plăcut mirositoare, folosite pentru ungerea trupului”: „și cu *miresme*, în mormânt nou, îngropându-L, l-a pus” (p. 153);

mitră „uter”: „Că *mitra* ta scaun a făcut-o și pânțelele tău mai desfătat decât cerurile l-a lucrat” (p. 235);

monah „călugăr”: „Încă ne rugăm pentru frații noștri, preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, *monahi* și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri” (p. 140);

monahie „călugăriță”: „Încă ne rugăm pentru frații noștri, preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, *monahi* și *monahii* și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri” (p. 140);

moștean „moștenitor, succesor”: „Și, în ziua înfricoșătoarei judecăți, de chinul cel veșnic izbăvind-mă și slavei celei negrăite a Fiului tău și Dumnezeului nostru *moștean* pe mine arătându-mă” (p. 313);

mucenic „cel care a fost ucis din cauza credinței în Hristos”: „A Sfântului întâiului *Mucenic* și Arhidiacon Ștefan, a sfinților Marilor *Mucenici* Dimitrie, Gheorghe, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Ioan cel Nou, Serghie și Vach, Ioan Valahul și Oprea, Ioan și Moise, Constantin voievod și fiii săi Constantin, Ștefan, Radu și Matei, Ianache, sfetnicul, a binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt și a tuturor sfinților *mucenici*; a Sfintelor Mucenițe: Tecla, Varvara, Ecaterina, Filoteea și a tuturor sfintelor *mucenițe*” (p. 110);

naștere (a doua) „botez”: „I-ai întors în pământul din care a fost luat, rânduindu-i lui mântuirea cea din a doua *naștere*, cea prin însuși Hristosul Tău” (p. 228);

neam „origine, omenire, rudenie, popor”: „Iar *neamul* Lui cine-l va spune?” (p. 107); „Pentru aceasta te laudă pe tine, Stăpână, tot *neamul*” (p. 311); „firea cea lepădată a *neamului* nostru cu cele cerești o ai împreunat” (p. 312); „Acesta este *neamul* celor ce-L caută pe Domnul, al celor ce caută fața Dumnezeului lui Iacob” (p. 316);

necurăție „păcat”: „să curățești sufletele și trupurile noastre de toată *necurăția* trupului și a duhului” (p. 147);

neființă „non existență, increat”: „Cel ce toate le-ai făcut cu puterea Ta cea nemăsurată și, cu mulțimea milei Tale, din *neființă* la ființă toate le-ai adus” (p. 172); „Cel ce, dintru *neființă*, întru ființă ai adus toate” (p. 200);

nelegiuire „ticăloșie, fărădelege”: „arzând *nelegiuirile* păcatelor mele” (p. 334-335);

nenăștere „sterilitate, nefertilitate”: „Ioachim și Ana, din defăimarea *nenășterii* de fii, iar Adam și Eva, din stricăciunea morții, s-au izbăvit” (p. 357);

nerușinare „îndrăzneală”: „primește-mi rugăciunea, Hristoase al meu, și, neînlăturându-mi nici cuvintele, nici obișnuințele, nici *nerușinarea*” (p. 329);

nestricăciune „neputrezire”: „și-i învrednicește pe dâșii, la vremea potrivită, de baia nașterii celei de a doua, de iertarea păcatelor și de veșmântul *nestricăciunii*” (p. 143-144);

nevoie „chin, necaz”: „Ci, ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, izbăvește-ne din toate *nevoile*” (p. 129);

nevrednic „care este lipsit de vrednicie, păcătos”: „pentru cei care ne-au cerut nouă, *nevrednicilor*, să ne rugăm pentru dâșii” (p. 114);

nevrednicie „neputință de a trăi după legea Domnului”: „Pomenește, Doamne, după mulțimea îndurărilor Tale, și a mea *nevrednicie*” (p. 116);

numirea „numele”: „Cel ce știi vârsta și *numirea* fiecăruia” (p. 238);

obște „mulțime, colectivitate, popor credincios”: „Hristoase, Dumnezeule, poporului Tău trimite-i îndurările Tale, pace *obștii* Tale dăruiește-i și sufletelor noastre mare milă” (p. 367);

ocârmuire „conducere”: „Dă-le lor, Doamne, pașnică *ocârmuire*” (p. 167);

ocnă „temniță, închisoare”: „pentru cei care sunt în judecăți, în *ocne*, în închisori” (p. 113-114);

osândă „condamnare, pedeapsă, chin (veșnic)”: „spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre *osândă*” (p. 165); „cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine” (p. 171); „haina mă vădește că nu este de cină și *osândă* voi pricinui preapăcătosului meu suflet” (p. 318); „să nu-mi fie mie spre *osândă* împărtășirea” (p. 320); „spre răspuns bine-primit la înfricoșătorul Tău scaun de judecată, iar nu spre certare sau spre *osândă*” (p. 329);

osârdie „stăruință, râvnă”: „pentru mântuirea și ajutorul celor ce cu *osârdie* și cu frică de Dumnezeu se ostenesc și slujesc” (p. 113);

osteneală „efort, trudă”: „de la Care ai luat plata *ostenelilor* tale” (p. 299); „de bunăvoie ai urmat Sfintei Evanghelii a lui Hristos, de la Care ai luat plata *ostenelilor* tale, întru tot fericite” (p. 342);

oștire „armată, oaste”: „fiind înconjurat în chip nevăzut de mulțimea *oștirilor* îngerești” (p.283);

patimă 1. cu sensul etimologic „suferință, răstignire, chin”: „Venind Domnul spre *patima* cea de bunăvoie” (p. 298); „Cel ce ai primit cu trupul Tău *patimile* cele de viață făcătoare și mântuitoare” (p. 323); **2.** „păcat”: „Ca, înstrăinându-mă de *patimi*, să am adăugirea harului Tău”; „Izbăvește-mă de *patimi*, de vrăjmași” (p. 309); „spre omorârea *patimilor*” (p. 322); „omoară-mi *patimile* cele trupești” (p. 323); „îndemnurile spre păcat, dezmiardările și alte *patimi* nenumărate n-au lipsit de la mine” (p. 326); „Ca de foc să fugă de mine tot lucrul rău, toată *patima*” (p. 339);

pază „ocrotire”: „spre *pază* de toată lucrarea diavolească” (p. 322);

păcat „nerespectarea voii lui Dumnezeu”: „Cel ce ridică *păcatul* lumii, pentru viața și pentru mântuirea lumii” (p. 108); „Pentru pomenirea și iertarea *păcatelor* tuturor celor din veac adormiți întru dreapta credință” (p. 114); „să nu oprești, pentru *păcatele* mele, harul Preasfântului Tău Duh” (p. 116); „Însuși, Stăpâne, primește și din gurile noastre, ale *păcătoșilor*, întreit-sfânta cântare” (p. 134-135); „Mila lui Dumnezeu, împărăția cerurilor și iertarea *păcatelor* lor, de la Hristos, împăratul cel fără de moarte și Dumnezeuul nostru, să cerem” (p. 141); „pentru *păcatele* noastre și pentru *păcatele* cele din neștiință ale poporului” (p. 145); „acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, Care, pentru voi și pentru mulți, se varsă, spre iertarea *păcatelor*” (p. 162); „și doresc să se curățească de întinăciunea *păcatului*” (p.

280); „știu că vei pune înaintea mea *păcatele* mele” (p. 326); „din pricina mulțimii *păcatelor* mele, celor fără de număr” (p. 326);

păcătos „om care nu a respectat legea Noului Testament”: „milostivește-te spre mine, *păcătosul* și întinatul, și primește rugăciunea mea” (p. 312); „n-ai socotit lucru nevrednic a intra și a cina împreună cu *păcătoșii* în casa lui Simon cel lepros” (p. 321); „așa Te milostivește și de mine, *păcătosul*, care vin și mă ating de Tine” (p. 322); „și mă primește pe mine, *păcătosul*, cel ce mă întorc” (p. 325);

păresimi „interval de timp în care se ține postul pascal”: „în toate zilele postului Sfințelor *Păresimi*” (p. 261); „Săvârșirea Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite nu este oprită deci în nici una din zilele *Păresimilor*” (p. 261) – apare în limbajul tehnic de cult;

părinte 1. „preot”: „pentru mântuirea și ajutorul celor ce cu osârdie și cu frică de Dumnezeu se ostenesc și slujesc, *părinți* și frați ai noștri” (p. 113); **2.** „Tată”: „Că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorând de la Tine, *Părintele* luminilor” (p. 185);

părtaș „participant”: „Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, *părtaș* mă primește” (p. 176); „ca *părtași* ai vieții veșnice să ne facem” (p. 283);

pâine (cerească) „Domnul Iisus Hristos”: „Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce *pâinea cea cerească*, hrana a toată lumea, pe Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos L-ai trimis mântuitor” (p. 118);

pânțece „uter”: „Că mitra ta scaun a făcut-o și *pânțele* tău mai desfătat decât cerurile l-a lucrat” (p. 235); „Fă și mie milostiv pe Cel ce L-ai purtat în *pânțele* tău, Stăpână” (p. 308); „Cu adevărat, Maica lui Dumnezeu, în *pânțele* tău s-a copt Pâinea cea dumnezeiască a vieții, păzind nevătămat *pânțele* tău cel nevinovat” (p. 311); „Cel ce S-a sălășluit în *pânțele* ei cel pururea fecioresc” (p. 368);

pizmă „invidie”: „răutate, *pizmă*, iubire de argint, iubire de avuție, cămătărie, iubire de mine însumi, iubire de mărire, hrăpire, nedreptate, agonisire de rușine, invidie, grăire de rău, fărădelege” (p. 325);

plinire „împlinire, realizare, desăvârșire”: „*plinirea* Bisericii Tale o păzește” (p. 129); „*plinirea* Evangheliei iubitului Său Fiu” (p. 138); „spre *plinirea* împărăției cerurilor” (p. 165); „*plinirea* potirului credinței Sfântului Duh” (p. 174); „*plinirea* Legii și a proorocilor Tu Însuți fiind, Hristoase” (p. 186); „Al Domnului este pământul și *plinirea* Lui” (p. 316); „spre *plinirea* poruncilor Tale” (p. 322); „spre *plinirea* poruncilor și spre împărtășirea cu Sfântul Duh” (p. 329); „Bucură-te, *plinirea* rânduiei Ziditorului” (p. 360);

pocăință „întoarcere, căință, schimbare totală a comportamentului uman pentru a-l face potrivit voii lui Dumnezeu”: „Cel ce n-ai venit să chemi

la *pocăință* pe cei drepti, ci pe cei păcătoși” (p. 320); „pe toți, care au venit la Tine cu *pocăință*, i-ai rânduit în ceata prietenilor Tăi” (p. 333);

podoabă „cinste, strălucire”: „sfințește pe cei ce iubesc *podoaba* casei Tale” (p. 129);

pogorâre „coborâre”: „Cel ce prin *pogorârea* Mângâietorului Duh ai făcut vase cinstite pe Sfinții Tăi Ucenici” (p. 324);

popor 1. „mulțimea dreptcredincioșilor creștini”: „noi suntem *poporul Tău*” (p. 101); „caută spre *poporul Tău* cel păcătos” (p. 102); „Pomenește, Doamne, pe binecredinciosul *popor* român de pretutindeni, pe cârmuitorii țării noastre” (p. 113); „Încă ne rugăm pentru binecredinciosul *popor* român de pretutindeni, pentru cârmuitorii țării noastre” (p. 140); „fă-ne să fim vrednici a-Ți aduce rugăciuni, cereri și jertfe fără de sânge pentru tot *poporul Tău*” (p. 145); **2.** „Israelul cel nou, compus din cei mântuiți”: „lumina spre descoperirea neamurilor și slavă *poporului Tău* Israel” (p. 188);

Praznic „sărbătoare religioasă”: „Înjumătățindu-se *Praznicul*, sufletul meu cel însetat adapă-l cu apele dreptei credințe” (p. 365); „*Praznicul* Legii înjumătățindu-se” (p. 365);

pricină „cauză, motiv”: „Pomenește, Doamne, *poporul* care stă înaintea și pe cei care, pentru binecuvântate *pricini*, nu s-au întâmplat aici” (p. 238); „din *pricina* mulțimii păcatelor mele, celor fără de număr” (p. 326);

prinos „dar, ofrandă, jertfă”: „Atunci vei binevoi jertfa dreptății, *prinosul* și arderile de tot; atunci vor pune, pe altarul Tău, viței” (p. 219);

prooroc „vestitor al voii lui Dumnezeu în *Vechiul Testament*”: „A Cinstului, măritului *prooroc*, Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan” (p. 109); „A Sfinților, măriților *prooroci*, Moise și Aaron, Ilie și Elisei, David și Iesei; a sfinților trei tineri, a lui Daniel *proorocul* și a tuturor sfinților *prooroci*” (p. 109); „Că Tu ai zis, Iubitorule de oameni, prin *proorocul Tău*...” (p. 319-320);

propovăduire „predică, mesaj”: „deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicilor Tale *propovăduiri*” (p. 137);

Prunc „Hristos”: „Și venind steaua, a stat deasupra, unde era *Pruncul*” (p. 117);

pustie „pustiu, deșert, loc fără populație”: „Adu-Ți aminte, Doamne, de cei din *pustie* și din munți și din peșteri și din crăpăturile pământului” (p. 236);

Puteri „ceată îngerească, făpturi netrupești aflate în cer, în preajma lui Dumnezeu”: „Cu aceste fericite *Puteri*” (p. 161); „Că pe Tine Te laudă îngerii, Arhanghelii, Scaunele, Domniile, Începătoriile, Stăpâniile, *Puterile* și Heruvimii cei cu ochi mulți” (p. 226-227); „ale sfintelor *Puteri* și ale tuturor sfinților” (p. 332); „pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, cu folosințele

cinstitelor, cereștilor, netrupeștilor *Puteri*” (p. 350); „pe Tine Te laudă toate *Puterile* cerești” (p. 355);

rai „stare de fericire absolută, paradis, cer, eden”: „în *rai* cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul” (p. 120); „Ca un purtător de viață și mai înfrumusețat decât *raiul*” (p. 153); „ai deschis tâlharului ușile *raiului*” (p. 334);

rărunchi „interiorul trupului omenesc”: „Sfințește-mi sufletul și trupul, mintea și inima, *rărunchii* și măruntaiele” (p. 322); „mai vârtos intră în alcătuirea mădularelor mele și în toate încheieturile, în *rărunchi* și în inimă” (p. 339);

răscumpărare „ispășire, mântuire”: „S-a dat pe Sine *răscumpărare* pentru sufletele noastre” (p. 280);

rău „păcat”: „să ne abatem de la tot *răul*” (p. 266);

răutate „păcat”: „și-Ți pare rău de *răutățile* noastre” (p. 265);

rânduială „menire, predestinare, voie”: „toată *rânduiala* cea pentru noi plinind” (p. 161); „Cel ce ai plinit toată *rânduiala* părintească” (p. 186);

rob „slujitor, credincios al Dumnezeului celui viu”: „și acum plinește cererile cele de folos ale *robilor* Tăi” (p. 130); „smeriții și nevrednicii *robii* Tăi” (p. 134); „primește această rugăciune stăruitoare de la noi, *robii* Tăi” (p. 139); „caută spre *robii* Tăi cei chemați” (p. 143); „prin lene, dulceților vieții, cu voia *rob* m-am făcut” (p. 312); „O, Doamne, eu sunt *robul* Tău, eu sunt *robul* Tău și fiul *roabei* Tale” (p. 317); „și m-am făcut *rob* dezmiardărilor” (p. 320); „Te rog să nu intri la judecată cu *robul* Tău” (p. 326); „și-mi iartă mie păcătosului, netrebnicului și nevrednicului *robului* Tău căderile în păcat” (p. 333);

robie „captivitate, patimă”: „ca să izbăvești din *robia* vrăjmașului pe cei ce i-ai zidit” (p. 101); „și ridicare din *robia* cugetelor mele” (p. 340);

rudenie „neam”: „ale celor dintr-o *rudenie* și ale celor dintr-o seminție cu noi” (p. 114);

sabie „război” (prin transfer metonimic): „Apără, Doamne, orașul (sau satul) și țara aceasta și toate orașele și satele, de foamete, de ciumă, de cutremur, de potop, de foc, de *sabie*, de venirea asupra noastră a altor neamuri și de războiul cel dintre noi” (p. 238);

sarcină „povară”: „ridică *sarcina* cea grea a păcatelor mele, Cel ce ridici păcatul lumii” (p. 320);

sălaș „adăpost, locuință”: „Maica lui Dumnezeu, care ești *sălaș* scump al bunei miresme” (p. 308); „ajungând cu totul *sălaș* diavolului” (p. 325); „să nu mai fii *sălaș* păcatului, ci Ție, casă, prin primirea împărțășirii” (p. 339);

sângiuire „sânge”: „Dumnezeu S-a întrupat din *sângiurile* tale cele curate” (p. 311);

sân „spațiu al maximei intimități cu divinitatea”: „Cel ce de părințeștile și dumnezeieștile *sânuri* S-a dezbrăcat pe Sine” (p. 349);

săvârșitor „persoană care oficiază slujba divină”: „să fim slujitori ai Legii Tale celei noi și *săvârșitori* ai Sfintelor Tale Taine” (p. 220);

scaun 1. „ceată îngerească”: „Că pe Tine Te laudă îngerii, Arhanghelii, *Scaunele*, Domniile, Începătoriile, *Stăpâniile*, Puterile și Heruvimii cei cu ochi mulți” (p. 226-227); **2.** „domnie, tron”: „Binecuvintează, părinte, *scaunul* cel de sus” (p. 135); „Binecuvântat ești pe *scaunul* slavei împărăției Tale” (p. 135); „Care Te porți pe *scaunul* heruvimilor” (p. 148); „în rai cu tâlharul și pe *scaun* împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase” (p. 153); „de pe *scaunul* slavei împărăției Tale și vino ca să ne sfințești pe noi” (p. 172); „înaintea *scaunului* de heruvimi, pe care odihnește Unul-Născut, Fiul Tău și Dumnezeuul nostru” (p. 285-286); „spre răspuns bineprimit la înfricoșătorul Tău *scaun* de judecată” (p. 321); „Precum voi sta înaintea înfricoșătorului și nefățarnicului Tău *scaun* de judecată” (p. 324);

seminție „neam, rudenie”: „ale celor dintr-o rudenie și ale celor dintr-o *seminție* cu noi” (p. 114);

sfânt „persoană care a atins desăvârșirea prin credință în Iisus Hristos”: „ale celui între *sfinți* Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (sau: ale celui între *sfinți* Părintelui nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadociei) și pentru ale tuturor *sfinților*, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi” (p. 103); „A *Sfinților* și făcătorilor de minuni, doctori fără de arginți: Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae și a tuturor *sfinților* fără de arginți” (p. 111); „A *Sfinților* și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana, a *Sfântului* (N), a cărui pomenire o săvârșim, și a tuturor *sfinților*” (p. 111); „Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți *sfinții* să o pomenim” (p. 127); „Cel ce singur ești *Sfânt* și întru *sfinți* Te odihnești” (p. 148); „Pentru *Sfântul* Ioan Proorocul, înaintemergătorul și Botezătorul, pentru *Sfinții* mării și întru tot lăudații Apostoli, pentru *Sfântul* (N), a cărui pomenire o săvârșim, și pentru toți *Sfinții* Tăi” (p. 166); „Pe toți *sfinții* pomenindu-i, iară și iară cu pace, Domnului să ne rugăm” (p. 169); „Sfintele, *sfinților*” (p. 173); „Binecuvântată este căldura *sfinților* Tăi, Doamne” (p. 174); „pentru rugăciunile *Sfinților* Tăi” (p. 180); „Rugători aduc pentru mine pe toți *sfinții*” (p. 339); „Binecuvântată este intrarea *sfinților* Tăi” (p. 131);

Sfintele (Taine) „Trupul și Sângele Domnului”: „să nu-mi fie mie spre osândă *Sfintele* acestea” (p. 336);

sfințenie „însușire de a fi sfânt, sacralitate”: „Casei Tale se cuvine *sfințenie*” (p. 117); „întărește-ne pe noi întru *sfințenia* Ta” (p. 183); „Învăță-

mă să săvârșesc *sfințenie* în frica Ta” (p. 320); „*sfințenia* Ta fă-o neștearsă de la mine” (p. 322); „Ca, în *sfințenia* Ta, cu acestea fiind păzit” (p. 338);

sfințire „consacrare, sacralizare”: „Că Tu ești *sfințirea* noastră” (p. 184); „sfințește sufletele și trupurile noastre ale tuturor, cu *sfințire* neștearsă” (p. 286); „ci spre curățire și *sfințire*” (p. 328); „spre curățirea și *sfințirea* sufletului și a trupului” (p. 336);

sinod „adunare a ierarhilor bisericii”: „Sfânta Biserică a statornicit, prin canonul 52 al *Sinodului* Trulan, rânduiala” (p. 261);

simțire „simț”: „liberează toate *simțirile* noastre din amorțirea patimilor” (p. 281); „toate *simțirile* și toate mădulele mi le-am întinat” (p. 325); „și-mi luminează *simțirile* cele sufletești” (p. 334);

slavă „laudă, (prea)mărire, putere, maiestate, autoritate”: „Că a Ta este împărăția și puterea și *slava*, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh” (p. 101); „Doamne, iubit-am bună-cuviința casei Tale și locul sălășluirii *slavei* Tale” (p. 105); „*Slavă* întru cei de sus lui Dumnezeu” (p. 121); „Că Ție se cuvine toată *slava*, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh” (p. 127); „spre Cel ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre *slujba slavei* Tale” (p. 130); „Binecuvântat ești pe scaunul *slavei* împărăției Tale” (p. 135); „să slujească Ție, împărate al *slavei*” (p. 148); „și iarăși va să vină cu *slavă*” (p. 158); „și *slava* Ta este plină de măreție” (p. 160); „de pe scaunul *slavei* împărăției Tale” (p. 172); „ca să laudăm *slava* Ta” (p. 183); „peste tot pământul *slava* Ta” (p. 183); „și Ție *slavă* înălțăm” (p. 184); „*Slavă* Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, *slavă* Ție” (p. 186); „lumina spre descoperirea neamurilor și *slavă* poporului Tău Israel” (p. 188); „a sta înaintea *slavei* sfântului tău jertfelnic” (p. 200);

slovă „literă”: „tablele cele cu dumnezeiești slove” (p. 296);

slujbă „oficiu divin, ceremonie, serviciu”: „să privegheze până la timpul *slujbei*” (p. 99); „mă întărește spre *slujba* ce-mi este pusă înainte” (p. 102); „pe care ne-ai pus întru această *slujbă* a Ta” (p. 145); „pentru frații noștri care sunt în *slujbe*” (p. 114); „spre Cel ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre *slujba slavei* Tale” (p. 130); „ne-ai dat *slujba* sfântă a acestei jertfe liturgice și fără de sânge” (p. 148); „această *slujbă* duhovnicească” (p. 164); „Tu ești Cel ce ne-ai pus pe noi în *slujba* aceasta, cu puterea Sfântului Tău Duh” (p. 220); „Caută spre noi, Dumnezeule, și privește spre *slujba* aceasta a noastră și o primește pe dânsa” (p. 221);

slujitor „oficiant al cultului divin”: „pe frații și *slujitorii* cei dimpreună cu noi” (p. 112); „nici să mă lepezi dintre *slujitorii* Tăi” (p. 149);

smerenie „umilință, evlavie, cucernicie, cuvioșie”: „pleacă-Te și acum spre *smerenia* mea” (p. 321); „vezi, Doamne, *smerenia* mea și-mi iartă toate păcatele mele” (p. 324);

sminteală „ispită”: „ca fără de osândă și fără de *sminteală*” (p. 145);
solire „mijlocire, intervenție”: „Împărtășirea nemuritoarelor Tale Taine, Hristoase, să-mi fie mie acum izvor de bunătăți, lumină, viață, nepătimire și *solire* spre adăugirea și înmulțirea dumnezeieștii Tale bunătăți” (p. 309);

Stăpânii „ceată îngerească”: „Că pe Tine Te laudă îngerii, Arhanghelii, Scaunele, Domniile, Începătoriile, *Stăpâniile*, Puterile și Heruvimii cei cu ochi mulți” (p. 226-227);

stăpânire „ocrotire”: „Ca, sub *stăpânirea* Ta totdeauna fiind păziți” (p. 147);

strâmtorare „necaz, dificultate”: „pentru cei care sunt [...] în necazuri și *strâmtorări*” (p. 114); „Adu-Ți aminte, Doamne, și de cei ce sunt în judecăți, în închisori, în prigoniri, în amară robie și în orice fel de necaz, nevoie și *strâmtorare*” (p. 237);

sufflare „respirație, viață”: „până la *sufierea* noastră cea mai de pe urmă” (p. 241); „dă-mi, până la *sufierea* mea cea mai de pe urmă” (p. 321); „Dătătorule de viață, *sufierea* mea, viața mea, bucuria mea, mântuirea lumii” (p. 330);

suflet (prin transfer metonimic) „om”: „și pentru tot *sufletul* cel drept, care s-a săvârșit întru credință” (p. 165);

sugrumare „strangulare, asfixiere”: „de *sugrumarea* de cel de aproape” (p. 115);

tablă „lespede de piatră pe care erau săpate poruncile primite de Moise de la Dumnezeu pe muntele Sinai”: „*tablele* cele cu dumnezeiești slove” (p. 296);

Taină „Trupul și Sângele Domnului”: „prin înfricoșătoarele Taine, ce sunt puse înaintea” (p. 286); „împărtășindu-ne cu aceste Dumnezeiești și Sfinte Taine” (p. 286);

tăiere-împrejur „circumcizie”: „Domnul tuturor *tăiere-împrejur* rabdă” (p. 362);

tămăduire „vindecare”: „pentru *tămăduirea* celor care zac în boli” (p. 113); „și Scump Sângele Tău, *tămăduire* durerilor celor de multe feluri” (p. 306); „spre *tămăduirea* sufletului și a trupului” (p. 332);

tărie „cer, putere”: „Dreapta Ta, Doamne, S-a preaslăvit întru *tărie*” (p. 104); „puternic în milă și bun în *tărie*” (p. 270); „arată-mi *tăria* milostivirii Tale celei îndurate” (p. 325);

tâlhar „răufăcător”: „*tâlharii* i-au ucis” (p. 115); „în rai cu *tâlharul*” (p. 120);

tină „noroi, pământ”: „Cum eu, *tină* fiind, mă împărtășesc cu Dumnezeiescul Trup” (p. 311);

trebuiță „nevoie, necesitate”: „pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are *trebuiță* de mila și de ajutorul Tău” (p. 113); „după *trebuița* deosebită a fiecăruia” (p. 172); „Cel ce știi pe fiecare și cererea lui, casa și *trebuița* lui” (p. 238); „la tine alerg, având *trebuiță* de mântuire” (p. 318);

Treime „Unitatea celor trei Persoane ale Dumnezeirii”: „Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, *Treimei* celei de o ființă și nedespărțite” (p. 188); „pe toți îi înveți să se închine unui Dumnezeu în *Treime*, Ioane Gură de Aur” (p. 341); „A *Treimii* arătare la Iordan s-a făcut” (p. 489);

trup „corp, om”: „Dumnezeul duhurilor și a tot *trupul*” (p. 141); „și cale făcând oricărui *trup* la învierea cea din morți” (p. 229);

turmă „totalitatea credincioșilor”: „de unde ai învățat *turma* lui Hristos poruncile Lui” (p. 342);

țărână „pământ”: „cărămida și *țărâna* i-au împresurat” (p. 115);

ucenic „adept, discipol al lui Hristos”: „sfînțind și frângând, a dat Sfinților Săi *Ucenici* și Apostoli” (p. 162); „prin pogorârea Mângâietorului Duh ai făcut vase cinstite pe Sfinții Tăi *Ucenici*” (p. 324);

untdelemn „mir”: „uns-ai cu *untdelemn* capul meu” (p. 316);

vărsător (de sânge) „ucigaș”: „Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu și cu *vărsătorii de sânge* viața mea” (p. 105);

vârtute „putere, tărie, vigoare, curaj”: „Iubi-Te-voi, Doamne, *vârtutea* mea” (p. 157);

veac „timpul dinaintea Parusiei”: „dându-ne nouă, în *veacul* de acum, cunoștința adevărului Tău” (p. 130);

venire (a doua) „parusie”: „cea de a doua și slăvită iarăși *venire*” (p. 162);

veșmânt „corp spiritual”: „și de *veșmântul* nestricăciunii” (p. 144);

viețuire „viață, existență, trai”: „*viețuire* duhovnicească să petrecem” (p. 137);

vistierie „comoară, tezaur, bogăție”: „la Care sunt *vistierile* cele ascunse ale înțelepciunii și ale cunoștinței” (p. 285);

voievod „conducător”: „Bucură-te, ca și oarecând Gavriil, al celor fără de trup, mai-marele *voievod*” (p. 102);

voinic „flăcău”: „de toată vârsta: bătrâni, tineri, *voinici*, copilandri, copii, prunci fără de vreme, parte bărbătească și femeiască” (p. 115);

vreme „parte”: „în cealaltă *vreme* a zilei de acum” (p. 265);

vrere „voință, dorință”: „Cu *vrere* nu voiesc moartea păcătosului” (p. 320);

zburdare „neastâmpăr”: „*Zburdările* trupului nostru le potolește” (p. 313);

zidire „creație”: „Care ai făcut toată *zidirea* cu înțelepciune” (p. 266); „fiind făptura și *zidirea* Ta, nu deznădăjduiesc de a mea mântuire” (p. 320); „nu sunt numai neputincios, ci și *zidirea* Ta sunt” (p. 326);

Adjectivul

Unele dintre adjectivele menționate mai jos, în anumite contexte, sunt substantivizate:

adormit „răposat, decedat, mort”: „pentru toți cei mai înainte *adormiți* părinți și frați ai noștri” (p. 141); „odihnește și sufletele *adormiților* robilor Tăi în loc luminat” (p. 141); „Încă ne rugăm pentru odihna sufletelor *adormiților* robilor lui Dumnezeu” (p. 141, 206); „Că Tu ești învierea și viața și odihna *adormiților* robilor Tăi” (p. 143, 207); „Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac *adormiți* întru dreapta credință” (p. 114); „pomenește pe toți cei *adormiți* întru nădejdea învierii și a vieții celei de veci” (p. 166);

binecredincios „dreptcredincios, ortodox”: „a *binecredinciosului* voievod Ștefan cel Mare și Sfânt și a tuturor sfinților mucenici” (p. 110); „Pomenește, Doamne, pe *binecredinciosul* popor român de pretutindeni” (p. 113); „Încă ne rugăm pentru *binecredinciosul* popor român de pretutindeni” (p. 203);

binecuvântat „preamărit, lăudat”: „*Binecuvântat* este Dumnezeuul nostru” (p. 100); „Ușa milostivirii deschide-o nouă, *binecuvântată* Născătoare de Dumnezeu” (p. 101); „*Binecuvântat* este Dumnezeu” (p. 104); „cu Care ești *binecuvântat*” (p. 172);

căzut „păcătos”: „ai ridicat pe strămoșul cel *căzut*” (p. 323);

cinstit „curat, neprihănit”: „a *Cinstitului*, măritului proroc, Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan” (p. 109); „Pentru cei ce în curăție și în viață *cinstită* viețuiesc” (p. 167); „Pomenește, Doamne, pe (N), pe care-l dăruiește sfintelor Tale biserici în pace, întreg, *cinstit*, sănătos...” (p. 168); „Pentru *Cinstitele* Daruri ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm” (p. 220); „apără cu evlavie *Cinstitele* Daruri”; „Pâinea aceasta, adică, însuși *Cinstit* Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos” (p. 233); „Iar ceea ce este în potirul acesta, Însuși *Cinstit* Sânge al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos” (p. 233); „Pentru *Cinstitele* Daruri ce s-au adus și s-au sfințit” (p. 240); „Dă-mi mie, părinte, *Cinstitul* și Preasfântul Trup al Domnului” (p. 246); „Mă împărtășesc eu, robul lui Dumnezeu, preotul (N), cu *Cinstitul* și Sfântul Sânge al Domnului” (p. 248); „Spală, Doamne, păcatele tuturor celor ce s-au pomenit aici, cu *Cinstit* Sângele Tău” (p. 250);

curat „neprihănit, fără păcat”: „Pe preasfânta, *curata*, preabinecuvântata” (p. 195); „iar limba *curată* de vorbe necuviincioase” (p. 281); „cu cuget *curat*” (p. 306); „cel nevinovat cu mâinile și *curat* cu inima”; „ție, celei *curate*, mă rog acum eu, robul Tău cel necurat” (p. 310); „Inimă *curată* zidește întru mine, Dumnezeuule” (p. 325); „cel ce mănâncă și bea din ele cu inimă *curată*” (p. 330); „ca în *curată* mărturisirea cugetului meu” (p. 320);

curățit „iertat, purificat”: „ca fiind *curățit*, în cuget curat” (p. 306);

deșert „zadarnic, inutil, nefolositor”: „auzzle nestrăbătut de cuvinte deșarte” (p. 281);

drept „cinstit, corect din punct de vedere moral”: „A sfinților și *dreptilor* dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana” (p. 111, 187); „Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru *dreapta* credință” (p. 114); „așa încât *drept* ești Tu în cuvintele Tale” (p. 304); „duh *drept* înnoiește întru cele dinăuntru ale mele” (p. 305);

fericit „binecuvântat, cinstit, credincios”: „ale *fericiților* patriarhi” (p. 114); „Pe *fericiții* și pururea pomeniții ctitori ai sfântului locașului acestuia” (p. 152); „Pe *fericiții* întru adormire eroii, ostașii și luptătorii români, din toate timpurile și din toate locurile” (p. 152); „Cu aceste *fericite* Puteri” (p. 161); „Încă ne rugăm pentru *fericiții* și pururea pomeniții ctitori ai Sfântului locașului acestuia” (p. 205);

îndurat „milostiv, blând”: „arată-mi tăria milostivirii tale celei *îndurate*” (p. 325);

înfrânt „căit, umilit”: „inima *înfrântă* și smerită Dumnezeu nu o va urgisi” (p. 305); „a-ți aduce această slujbă duhovnicească a noastră, cu inimă *înfrântă* și cu sufletul smerit” (p. 226);

înfricoșat, înfricoșător „care stârnește frică sacră”: „Cereștilor, *înfricoșătoarelor* și Sfințelor Tale Taine” (p. 310); „Și, în ziua *înfricoșătoarei* judecăți” (p. 313); „precum voi sta înaintea *înfricoșătorului* și nefățarnicului Tău scaun de judecată” (p. 324); „cu gândul *înfricoșat* și sufletul smerit” (p. 330);

lucrător „care dă rod, eficient”: „*lucrător* poruncilor Sale iscusit să mă arate” (p. 312);

mărturisit „spovedit”: „preotul este dator mai întâi să fie *mărturisit* și împăcat cu toți” (p. 99);

mijlocitor „rugător”: „Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și *mijlocitoare* stăruitoare către Făcătorul” (p. 188);

milostiv „milos, îndurător, iertător”: „Că *milostiv* și iubitor de oameni Dumnezeu ești” (p. 277); „Fă și mie *milostiv* pe Cel ce L-ai purtat în pânțelele tău” (p. 308); „Maica iubitoare de milostivire a Dumnezeului celui *milostiv*” (p. 340);

necurat „păcătos”: „Și precum nu Te-ai scârbit de întinata și *necurata* ei gură, ce Te-a sărutat, așa nu Te scârbi nici de întinata și mai *necurata* mea gură, nici de buzele mele cele necurate și pângărite, și de limba mea cea cu totul *necurată*” (p. 322);

neînfruntat „necertat, fără vină”: „Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, *neînfruntat*, în pace” (p. 156); „Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare *neînfruntată* și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul” (p. 188); „spre credință *neînfruntată*, spre dragoste nefățarnică” (p. 251); „singura nădejde *neînfruntată*” (p. 333);

nemușumitor „nerecunoscător”: „Te-ai jertfit pentru noi, cei *nemușumitori* și nerecunoscători” (p. 319);

nepătat „fără păcat, neprihănit”: „*Nepătată*, neîntinată, fără prihană, Preacurată Fecioară” (p. 312);

nestricat „lipsit de păcat”: „pomenirea judecăților Tale în noi *nestricată* având-o” (p. 314);

neschimbat „fără a renunța la veșnicia Sa prin întrupare, la deoființimea cu Tatăl și cu Duhul Sfânt”: „Care *neschimbat* Te-ai întrupat” (p. 129);

netrebnic „inutil”: „Întinat fiind cu lucruri *netrebnice*” (p. 306);

nevrednic „nedemn”: „deși sunt *nevrednic* cerului și pământului și acestei vieți trecătoare” (p. 320); „și-mi iartă mie păcătosului, netrebnicului și *nevrednicului* robului Tău” (p. 333); „m-ai învrednicit pe mine, *nevrednicul*” (p. 340);

oprit „nepermis de normele morale, bisericesti”: „Săvârșirea Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite nu este *oprită* deci în nici una din zilele Păresimilor” (p. 261);

Prea Fericit „titlu dat persoanelor cu cea mai înaltă funcție în ierarhia ecleziastică”: „Pentru *Prea Fericitul* Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române” (p. 126) – a se remarca greșeala datorată confuziei cu adverbul *prea*;

(Înalt) Prea Sfințit „funcție onorifică în ierarhia ecleziastică, subordonată patriarhului”: „pentru (Înalt-) *Prea Sfințitul* (Arhi-) Episcopul și Mitropolitul) nostru (N)” (p. 126);

pierdut „rătăcit în credință, pribeag, rătăcit”: „ca pe vameșul și pe fiul cel *pierdut*” (p. 320);

sfânt „fără păcat, credincios, desăvârșit, curat”: „pentru frații noștri care sunt în slujbe, și pentru toți cei care slujesc și au slujit în *sfânt* locașul acesta” (p. 114); „numele cel *sfânt* al Lui” (p. 127); „pentru bunăstarea *sfintelor* lui Dumnezeu Biserici” (p. 126); „Binecuvintează, părinte, *sfânta* intrare” (p. 131); „Că *sfânt* ești Dumnezeu nostru și Ție slavă înălțăm” (p. 133); „ne-ai dat slujba *sfântă* a acestei jertfe liturgice și fără de sânge” (p.

148); „ne-ai învrednicit pe noi a ne împărtăși cu *Sfintele*, cele fără de moarte, Preacinstitele și de viață făcătoare Tale Taine” (p. 183); „Înălțați pe Domnul Dumnezeu nostru și vă închinați așternutului picioarelor Lui, că *sfânt* este” (p. 355);

singur „unic”: „Tu *singur* Dumnezeu ești” (p. 270); „Dumnezeule, Cel *singur* Bun și Milostiv” (p. 288); „Cel *singur* bun” (p. 266);

smerit „supus, cuviincios, pocăit”: „bucurase-vor oasele mele cele *smerite*” (p. 305); „inima înfrântă și *smerită* Dumnezeu nu o va urgisi” (p. 305); „așa binevoiește a intra și în casa *smeritului*, leprosului și păcătosului meu suflet” (p. 321); „spre însănătoșirea *smeritului* meu suflet și trup” (p. 322); „înălțimea gândului *smerit*” (p. 341);

sobornicesc „universal”: „pomenește, Doamne, sfânta Ta *sobornicească* și apostolească Biserică, cea de la o margine până la cealaltă a lumii, pe care ai câștigat-o cu Scump Sângele Hristosului Tău” (p. 236); „pe cei răătăciți îi întoarce și-i unește cu sfânta Ta *sobornicească* și apostolească Biserică” (p. 237);

vrednic „corect, demn”: „Nimeni din cei legați cu pofte și cu desfătări trupești nu este *vrednic* să vină, să se apropie sau să slujească Ție” (p. 148); „eu, ticălosul, nu sunt *vrednic* să mă împărtășesc” (p. 306); „nu cutez să mă apropii de Tine, Hristoase, și să primesc Trupul Tău; ci fă-mă *vrednic* de aceasta” (p. 308); „precum ai primit pe cei ce au venit în ceasul al unsprezecelea, care nimic *vrednic* n-au lucrat, așa mă primește și pe mine, păcătosul” (p. 325);

vremelnic „trecător, pieritor”: „Dăruiește-le lor cele cerești în locul celor pământești, cele veșnice în locul celor *vremelnice*” (p. 236).

Verbul

dormi „a muri în credință, cu speranța învierii”: „ale tuturor celor care *au adormit* întru nădejdea învierii și a vieții veșnice” (p. 114); „Și pe toți, care întru nădejdea învierii și a vieții de veci, cu împărtășirea Ta *au adormit*” (p. 116);

afla „a găsi”: „Și ne învrednicește *să aflăm* har înaintea Ta” (p. 155); „*am aflat* credința cea adevărată” (p. 182); „*să aflăm* plata credincioșilor și înțelepților iconomi, în ziua cea înfricoșătoare a răsplătirii Tale celei drepte” (p. 221); „*să aflăm* milă și har împreună cu toți sfinții” (p. 234); „s-a umplut de multe rele sufletul meu și *nu aflu* în mine nădejde de mântuire” (p. 327);

alipi (a se ~) „a urma învățăturile divine”: „Iar mie bine-mi este a mă *alipi* de Dumnezeu și a pune în Domnul nădejdea mântuirii mele” (p. 336);

aluneca „a păcătu”: „Cel ce, cu învierea Ta cea de a treia zi și de viață purtătoare, ai ridicat pe strămoșul cel căzut, ridică-mă și pe mine cel ce *am alunecat* în păcat” (p. 323);

arăta „a face”: „arată-i mădulare cinstite ale Hristosului Tău” (p. 280); „Cel ce prin pogorârea Mângâietorului Duh ai făcut vase cinstite pe Sfinții Tăi Ucenici, *arată-mă* și pe mine a fi locaș al venirii Lui” (p. 324);

binecuvânta „a sfinți, a preamări, a lăuda, a blagoslovi”: „*Binecuvintează, părinte!*” (p. 100, 121); „în biserici Te voi *binecuvânta, Doamne*” (p. 105); „*Binecuvintează, părinte, stiharul*”; „*Binecuvintează, părinte, sfânta amestecare*” (p. 108); „*Binecuvintează, părinte, tămâia*” (p. 116); „Care ne *binecuvintează* și ne sfințește pe noi, însuși, binecuvintează această punere înaintea” (p. 118); „și *binecuvintează* moștenirea Ta” (p. 129); „*Binecuvintează, părinte, sfânta intrare*” (p. 131); „și *binecuvântați* pe Domnul” (p. 150); „pe Tine te *binecuvântăm*” (p. 163); „Iisuse Hristoase, *binecuvintează* pâinea aceasta” (p. 167); „totdeauna *binecuvântând* pe Domnul” (p. 180); „*binecuvintează* cununa anului bunătății Tale” (p. 239); „Cel ce *binecuvintezi* pe cei ce te *binecuvintează*” (p. 254); „*Binecuvintează, suflute al meu, pe Domnul*” (p. 265); „Seara și dimineața și la amiază Te lăudăm, Te *binecuvântăm*” (p. 273); „ceea ce ești bună și *binecuvântată*” (p. 306);

birui „a învinge”: „nu este nici un păcat care să *biruiască* iubirea Ta de oameni” (p. 325); „De mai este pentru mine nădejde de mântuire, de *biruiește* iubirea Ta de oameni mulțimea fărădelegilor mele” (p. 327);

cădea 1. „a greși, a păcătui”: „*căzând* noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai depărtat” (p. 160); „ci, ca desfrânata, *căzând* înaintea Ta, și ca tâlharul, mărturisin-du-mă” (p. 307); 2. „a îngenunchea, a se smeri, a se închina”: „Veniți să ne închinăm și să *cădem* la Hristos” (p. 131); „Iarăși și de multe ori *cădem* la Tine și ne rugăm Ție” (p. 147); „Ție, Stăpâne, Iubitorule de oameni, îți încredințăm toată viața și nădejdea noastră și cerem și ne rugăm și cu umilință *cădem* înaintea Ta” (p. 170); „Pentru aceasta, *cad* înaintea Ta și cu căldură strig către Tine” (p. 331);

cădi „a tămâia”: „După aceea, ia cădelnița cu tămâie și, venind către preot, după ce primește binecuvântarea de la dânsul, *cădește* lin Sfânta Masă împrejur și sfântul altar tot și pe preot, apoi iese din altar și *cădește* după rânduială icoanele, scaunul arhieresc, stranele, pe cântăreț și, din mijlocul bisericii, pe ceilalți credincioși, după care intră în sfântul altar, *cădind*” (p. 202);

călca „a învinge”: „Și, răstignindu-Te, Hristoase Dumnezeu, cu moartea pe moarte ai *călcat*” (p. 129); „Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, Care ai *călcat* moartea” (p. 141, 207); „Hristos, Cel ce a înviat din morți, cu moartea pe moarte *călcând*” (p. 348);

călca „a încălca”: „Că am mâniat bunătatea Ta, *călcând* învățăturile Tale și neascultând poruncile Tale” (p. 319);

căuta „a lua aminte, a se îngriji, a judeca, a privi”: „Doamne, miluiește-ne pe noi că în Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci *caută* și acum, ca un Milostiv, și ne izbăvește pe noi de vrăjmașii noștri, că Tu ești Dumnezeuul nostru și noi suntem poporul Tău, toți lucrul mâinilor Tale și numele Tău chemăm” (p. 101); „Ceea ce ești izvorul milei, învrednicește-ne pe noi milostivirii, Născătoare de Dumnezeu; *caută* spre poporul cel păcătos” (p. 102); „*caută* spre robii Tăi cei chemați, care și-au plecat grumajii înaintea Ta, și-i învrednicește pe dânșii, la vremea potrivită, de baia nașterii celei de a doua, de iertarea păcatelor” (p. 143); „*caută* spre mine, păcătosul și netrebnicul robul Tău” (p. 148); „Însuți, Stăpâne, *caută* din cer spre cei ce și-au plecat Ție capetele lor” (p. 172); „*Caută* spre noi, Dumnezeule, și privește spre slujba aceasta a noastră” (p. 221); „nu sunt vrednic a *căuta* spre înălțimea slavei Tale” (p. 319);

cerceta „a îngriji, a avea grijă de cineva”: „Sfinte, *cercetează* și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău” (p. 100); „A Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana, a Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, și a tuturor sfinților, pentru ale căror rugăciuni, *cercetează*-ne pe noi, Dumnezeule” (p. 110); „și ne *cercetează* pe noi întru bunătatea Ta” (p. 135); „Însuți, Stăpâne, primește și din gurile noastre, ale păcătoșilor, întreit-sfânta cântare și ne *cercetează* pe noi întru bunătatea Ta” (p. 135). „cu ale căror rugăciuni, *cercetează*-ne pe noi, Dumnezeule” (p. 166); „*Cercetează* neputinciosul meu suflet” (p. 318);

certa „a pedepsi”: „Doamne, nu cu mânia Ta să ne mustri, nici cu urgia Ta să ne *cerți*” (p. 271);

chema „a spune cu voce tare, a invoca”: „că Tu ești Dumnezeuul nostru și noi suntem poporul Tău, toți lucrul mâinilor Tale și numele Tău chemăm” (p. 101); „Care primești jertfă de laudă de la cei ce Te *cheamă* pe Tine cu toată inima” (p. 155); „Ție-Ți voi jertfi jertfa de laudă și numele Domnului voi *chema*” (p. 317);

chezășui „a garanta, a obține”: „și ne-ai dăruit bunătățile Tale cele din lume și ne-ai *chezășuit* împărăția cea făgăduită” (p. 266);

chivernisi „a îngriji”: „cu bunătatea cea nespusă și cu purtarea de grijă cea multă, *chivernisești* toate” (p. 266);

clinti „a mișca, a clătina, a sminti”: „îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere și S-a încins, pentru că a întărit lumea, care nu se va *clinti*” (p. 117);

covârși „a depăși, a întrece”: „Dar și aceasta știu că mărirea greșelilor mele și mulțimea păcatelor mele nu *covârșesc* răbdarea cea multă a Dumnezeuului meu, nici iubirea Lui de oameni cea înaltă” (p. 331);

cumineca (a se ~) „a se împărtăși din Sfintele Taine”: „se lasă pe sfântul disc, până ce se vor *cumineca* toți credincioșii” (p. 179); „se sfărâmă

în părțile mici, ca să fie de ajuns pentru toți cei ce vor să se *cuminece*” (p. 179); „numai din cele două sfinte părți ce au rămas din Sfântul Agneț pe sfântul disc, adică din NI și KA *să-i cuminece*” (p. 179);

cunoaște „a recunoaște”: „nici pe tâlharul, care a *cunoscut* împărăția Ta, nu l-ai izgonit” (p. 333); „Că fărădelegea mea eu o *cunosc*, și păcatul meu înaintea mea este *pururea*” (p. 304);

cuprinde „a surprinde”: „sau războiul i-a secerat și cutremurul i-a *cuprins*” (p. 115);

curăți „a purifica, a curăța, a desăvârși, a înlătura păcatele”: „Vistierul bunătaților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne *curățește* pe noi de toată întinăciunea” (p. 101); „să *curățești* sufletele și trupurile noastre de toată necurăția trupului și a duhului” (p. 147); „Dumnezeule, *curățește-mă* pe mine, păcătosul, și mă miluiește” (p. 163); „și doresc să se *curățească* de întinăciunea păcatului” (p. 280); „*Curățește* buzele noastre, cu care Te laudăm pe Tine, Doamne” (p. 281); „Dă-mi, Hristoase, picături de lacrimi, care să-mi *curățească* necurăția inimii mele” (p. 306); „Pentru aceasta mă rog Ție să *curățești* și păcatele mele” (p. 307); „*curățește*, Doamne, necurăția sufletului meu și mă mântuiește” (p. 318); „Spală-mă cu lacrimile mele, *curățește-mă* cu ele, Cuvinte” (p. 329);

cuteza „a îndrăzni”: „de voi *cuteza* să mă apropii de Tine, laolaltă cu cei vrednici” (p. 318);

cutremura „a se teme, a se înfricoșa”: „Mă *cutremur*, primind focul, să nu mă aprind ca ceara și ca iarba” (p. 310);

cuvânta „a vorbi, a lauda”: „Bine voi *cuvânta* pe Domnul...” (p. 185); „Bine voi *cuvânta* pe Domnul în toată vremea” (p. 293);

dânțui „a petrece”: „Ca un începător te-ai arătat lui Hristos, începătorului păstorilor, și părtaș călugărilor, Părinte Grigorie, povățuindu-i către cetatea cea cerească, de unde ai învățat turma lui Hristos poruncile Lui, iar acum cu dânșii te bucuri și *dânțuiești* în corturile cerești” (p. 342);

depărta „a se îndepărta”: „*depărtează* de la noi pe tot vrăjmașul și pizmașul” (p. 118); „căzând noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai *depărtat*, toate făcându-le” (p. 160); „ca să nu mă răpească cu vicleșug înșelătorul, aflându-mă depărtat de harul Tău și, înșelându-mă, să mă *depărteze* și de îndumnezeitoarele Tale cuvinte” (p. 331);

dezbrăca „a renunța la slavă, a se despođobi”: „Cel ce de părinteștile și dumnezeieștile sânnuri S-a *dezbrăcat* pe Sine și din cer pe pământ S-a pogorât” (p. 349);

ferici „a lauda”: „Cuvine-se cu adevărat *să te fericim*, Născătoare de Dumnezeu” (p. 166);

găti „a pregăti”: „pe care le-ai *gătit* celor ce Te iubesc pe Tine, Doamne” (p. 241); „pe care *ai gătit-o* înaintea feței tuturor popoarelor” (p.

257); „ca și eu, dimpreună cu toți aleșii Tăi, să fiu părtaș bunătăților Tale celor nestricăcioase, pe care le-ai gătit, Doamne, celor ce Te iubesc pe Tine” (p. 321);

greși „a păcătui”: „nu treci cu vederea pe cel ce greșește” (p. 134);

izbăvi (*a ~*) „a scăpa, a salva”: „ci ne izbăvește de cel rău” (p. 100); „și ne izbăvește de toți dușmanii noștri” (p. 101); „ca să izbăvești din robia vrăjmașului pe cei ce i-ai zidit” (p. 101); „Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia” (p. 127); „Apărătoare Doamnă, pentru biruință mulțumiri, izbăvind-ne din nevoi, aducem ție, Născătoare de Dumnezeu, noi, robii tăi” (p. 129);

izbăvi (*a se ~*) „a se salva, a se mântui”: „Ioachim și Ana, din defăimarea nenașterii de fii, iar Adam și Eva, din stricăciunea morții, s-au izbăvit” (p. 357);

izgoni „a alunga”: „Și, în vremea ieșirii mele, ticălosul meu suflet păzindu-l și întunecatele chipuri ale viclenilor diavoli departe de acesta izgonindu-le” (p. 317);

împăca „a liniști, a calma”: „împacă viața noastră, Doamne” (p. 118);

împărăți „a domni, a stăpâni”: „Domnul a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat” (p. 117);

împărtăși (*a se ~*) „a se cumineca”: „Pentru ca să fie celor care se vor împărtăși, spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtășirea cu Sfântul Tău Duh” (p. 165); „împărtășindu-ne cu aceste Dumnezeiești și Sfinte Taine” (p. 286); „ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește” (p. 245); „nu sunt vrednic să mă împărtășesc cu Preacuratul Tău Trup și cu Dumnezeiescul Tău Sânge, Hristoase” (p. 306);

împodobi „a dăru”: „și cu tot harul Tău l-ai împodobit” (p. 134);

împresura „a lovi, a înghiți, a înconjura”: „ale celor pe care i-a ucis calul sau grindina, zăpada, ploaia înmulțită, cărămida și țărâna i-au împresurat și de năprasnă au căzut” (p. 115);

împreuna „a uni”: „Stăpână, care pe Dumnezeu-Cuvântul cu oamenii, prin preaslăvită nașterea ta, L-ai unit și firea cea lepădată a neamului nostru cu cele cerești o ai împreunat” (p. 312);

împunge „a înjunghia”: „Împunge, părinte” (p. 120);

înălța (*a se ~*) „a se ridica cu trupul la cer”: „Și S-a înălțat la ceruri” (p. 158);

înălța „a aduce, a cânta”: „și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sf. Duh” (p. 206);

închina (*a se ~*) „a-și manifesta evlavia către divinitate prin practici religioase”: „se închină și sărută icoana” (p. 102); „Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos” (p. 131); „cel ce mă închin Dumnezeirii Tale” (p. 311);

închipui „a simboliza, a semnifica”: „Noi, care pe heruvimi cu taină *închipuim*” (p. 149); „punând înainte cele ce *închipuiesc* Sfântul Trup și Sfântul Sânge al Hristosului Tău” (p. 232);

îndrepta „a înălța, a conduce”: „Să *îndrepteze* Domnul pașii tăi spre tot lucrul bun” (p. 122); „Să se *îndrepteze* rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta” (p. 275);

încredința „a întări în credință, a confirma”: „Înălțatu-Te-ai întru mărire, Hristoase Dumnezeul nostru, bucurie făcând ucenicilor Tăi cu făgăduința Sfântului Duh, *încredințându-se* ei prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Izbăvitorul lumii” (p. 182); „Cel ce prin ușile încuiate a intrat la Sfinții Săi Ucenici și Apostoli și pe Toma l-a *încredințat*, pentru mântuirea noastră” (p. 348);

îndumnezei „a glorifica, a preamări”: „Cel ce, cu preaslăvită înălțarea Ta la cer, ai *îndumnezeit* trupul pe care l-ai luat și l-ai cinstit cu șederea de-a dreapta Tatălui” (p. 323); „Dumnezeiescul Trup mă *îndumnezeiește* și mă hrănește” (p. 336);

înfrâna „a se opri de la cele lumești”: „să se *înfrâneze* de cu seară” (p. 99);

întoarce (a se ~) „a se pocăi, a regreta”: „Cu vrere nu voiesc moartea păcătosului, ci să se *întoarcă* și să fie viu” (p. 320);

întrupa (a se ~) „a primi (lua) trup, a se naște”: „și ai primit, pentru mântuirea noastră, a Te *întrupa* din Sfânta Născătoare de Dumnezeu” (p. 129); „S-a *întrupat* de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om” (p. 158); „Cel ce a binevoit a Se *întrupa* pentru mântuirea noastră” (p. 347);

înțelepți „a dobândi înțelepciune”: „*înțelepțește-mă* și voi învăța poruncile Tale” (p. 104);

jertfi ¹ „a oficia ritualul euharistic”: „și să *jertfesc* sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge” (p. 148);

jertfi ² „a înălța”: „Ție-Ți voi *jertfi* jertfa de laudă” (p. 317);

junghia (a se ~) „a se sacrifica, a se jertfi”: „Domnul domnilor vine să Se *junghie* și să Se dea mâncare credincioșilor” (p. 215);

lepăda „a îndepărta”: „și *nu mă lepăda* pe mine de la fața Ta, Cel ce ai nemăsurată mare milă” (p. 317); „Cum pe aceea, apropiindu-se din inimă, n-ai *lepădat-o*, nici de mine nu Te scârbi, Cuvinte” (p. 329);

libera „a elibera”: „Acum *liberează* pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace” (p. 187); „*liberează* toate simțirile noastre din amortirea patimilor” (p. 281); „și, *liberându-ne* pe noi și credinciosul Tău popor de toată necurăția, sfințește sufletele și trupurile noastre ale tuturor” (p. 286);

lumina „înțelege”: „și, cu gândul la poruncile Tale *luminându-ne*, să ne sculăm întru bucurie sufletească” (p. 267);

naște „a boteza”: „Să-i nască pe dânșii din nou prin apă și prin Duh, Domnului să ne rugăm” (p. 279);

milostivi (a se ~) „a se îndura, a se îndupleca”: „așa *Te milostivește* și de mine, păcătosul, care vin și mă ating de Tine” (p. 322);

milui (a ~) „a cruța, a salva, a mângâia, a ierta”: „*Miluieste-ne* pe noi, Doamne, *miluieste-ne* pe noi” (p. 101); „Doamne, *miluieste*” (p. 102, 107); „Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și *mă miluieste*” (p. 163);

mântui „a salva, a scăpa, a izbăvi, a îndumnezei”: „Cel ce ai venit să *mântuiești* lumea” (p. 101); „și *mântuiește* sufletele noastre” (p. 118); „să ne miluiască și să ne *mântuiască* pe noi” (p. 119); „Doamne, Dumnezeuul nostru, *mântuiește* poporul Tău” (p. 129); „să *mântuiești* pe cei păcătoși” (p. 176); „Că Tu ești Dumnezeuul nostru, Dumnezeu Care miluiesti și *mântuiești*” (p. 272);

muta „a schimba definitiv”: „Care, prin moartea cea de viață făcătoare a Hristosului Tău, din stricăciune în nestricăciune ne-ai *mutat*” (p. 281);

nevoi (a se ~) „a se chinui, a se munci, a insista”: „Grăbește spre rugăciune și *te nevoiește* spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine” (p. 188);

număra „a pomeni, a socoti”: „unește-i pe dânșii cu sfânta Ta sobornicească și apostolească Biserică și-i *numără* pe dânșii cu turma Ta cea aleasă” (p. 144);

odihni „a-și găsi plăcerea”, „a locui”: „Cel ce singur ești sfânt și întru sfinți *Te odihnești*” (p. 148, 213); „ca înaintea scaunului de heruvimi, pe care odihnește Unul-Născut, Fiul Tău și Dumnezeuul nostru” (p. 285-286);

odrăsl „a procrea, a zămisli, a concepe, a purta în pântece, a naște”: „Dumnezeiască Mireasă, ceea ce ești bună și binecuvântată, care ai *odrăslit* Spicul cel nearat și de mântuire lumii” (p. 306);

osteni (a se ~) „a se strădui, a se sili, a se munci”: „pentru cei ce se *ostenesc*” (p. 140);

paște „a îngriji”: „Domnul *mă paște* și nimic nu-mi va lipsi” (p. 316);

pecetlui „a întări”: „Arătatu-te-ai temei neclintit Bisericii, dând tuturor oamenilor domnia cea nefurată, *pecetluind-o* cu învățăturile tale, arătătorule al celor cerești, Vasile Cuvioase” (p. 342);

petrece „a rămâne, a trăi”: „sălășluindu-Se și *petrecând* întru noi Cuvântul Tău, Doamne, să ne facem Biserică a Preasfântului și închinatului Tău Duh” (p. 134); „toate poftele trupului călcând, viețuire duhovnicească să *petrecem*” (p. 202); „toată vremea vieții noastre, în pace și fără de păcat a o *petrece*” (p. 271); „*Petrece* întru mine, Mântuitorule, și eu întru Tine” (p. 310); „și să Te am pe Tine locuind și *petrecând* în mine împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh” (p. 320);

pierde „a distruge”: „Că nu vrei, Stăpâne, să pierzi făptura mâinilor Tale” (p. 320);

pleca (a ~ inima) „a se dedica, a se închina”: „Îndreptează rugăciunea noastră ca tămâia înaintea Ta și nu *pleca inimile* noastre spre cuvinte sau cugete viclene” (p. 273);

pleca (a ~ urechea) „a asculta”: „Cel ce ești fără de moarte, primește și pocăința mea, a păcătosului, și *pleacă urechea* Ta către mine” (p. 319);

pleca (a ~ capul) „a se odihni”: „nu sunt vrednic, nici în stare, să intri sub acoperământul casei sufletului meu, pentru că este cu totul pustiu și surpat și nu aflî în mine loc potrivit ca *să-Ți pleci capul*” (p. 321);

pleca (a-și) „a apleca”: „Căci la Tine vin, *plecându-mi* grumajii mei” (p. 149); „caută din cer spre cei ce *și-au plecat* Ție capetele lor; că nu *le-au plecat* trupului și sîngelui” (p. 172);

pleca (a se ~) „a coborî”: „Ci, precum din înălțime *Te-ai plecat* pentru noi, *pleacă-Te* și acum spre smerenia mea” (p. 321);

plini „a împlini, a desăvârși”: „care pretutindenea ești și pe toate le *plinești*” (p. 100, 121); „și acum *plinește* cererile cele de folos ale robilor Tăi” (p. 130); „Să *plinim* rugăciunea noastră Domnului” (p. 155); „toată rânduiala cea pentru noi *plinind*” (p. 161); „*Plinește*, părinte, sfântul potir” (p. 174); „Cel ce *ai plinit* toată rânduiala părintească” (p. 186); „Făgăduințele mele le voi *plini* Domnului” (p. 317);

pogorî „a se coborî”: „ce *se pogoară* pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui” (p. 104); „s-a pogorât din ceruri” (p. 158); „Că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, *pogorînd* de la Tine, Părintele luminilor” (p. 185); „Preacurată, ceea ce ești masă a Pâinii Vieții, care *s-a pogorât* de sus, pentru milă” (p. 307);

prăda „a fura”: „Cel ce cu îngroparea Ta ai *prădat* împărăția iadului” (p. 323);

preaslăvi „a glorifica, a preamări”: „s-a sfințit și *s-a preaslăvit* preacinstul și de mare cuviință numele Tău” (p. 119);

prăznui „a sărbători”: „Aceasta o prăznuiește și poporul tău, din vina greșalelor izbăvindu-se, când strigă către tine: Cea stearpă naște pe Născătoarea de Dumnezeu și hrănitoarea vieții noastre” (p. 358);

priveghea „a veghea”: „să *privegheze* până la timpul slujbei” (p. 99);

prisosi „a crește, a înmulți”: „Miluiește-mă pentru mila Ta, ca, unde s-a înmulțit păcatul, să *prisosească* harul Tău și să Te laud și să te slăvesc în toate zilele vieții mele” (p. 327);

purta „a sta, a stăpâni”: „că Tu singur, Doamne, Dumnezeuul nostru, stăpânești cele cerești și cele pământești, Care Te *porți* pe scaunul heruvimilor, Domnul serafimilor și împăratul lui Israel” (p. 213);

purta (trup) „a se întrupa”: „Care, pentru multa bunătate, în zilele cele din urmă, ai purtat Trup” (p. 319);

ridica „a ierta, a șterge”: „Junghie-se Mielul lui Dumnezeu, Cel ce *ridică* păcatul lumii” (p. 108); „Primește-mă, deci, pe mine, Iubitorule de oameni, Hristoase, ca pe desfrânata și ca pe tâlharul, ca pe vameșul și ca pe fiul cel pierdut, și *ridică* sarcina cea grea a păcatelor mele, Cel ce *ridici* păcatul lumii și tămăduiești neputințele oamenilor” (p. 320);

sălășlui „a intra, a locui”: „vino și *Te sălășluiește* întru noi” (p. 121); „și *să se sălășluiască* Duhul cel bun al harului Tău peste noi, peste aceste Daruri ce sunt puse înaintea și peste tot poporul Tău” (p. 155-156); „ca, *sălășluindu-Se* și petrecând întru noi Cuvântul Tău” (p. 286); „Greșit-am mai mult decât desfrânata, care, aflând unde *sălășluiești*, cumpărând mir, cu îndrăzneală a venit să ungă picioarele Tale” (p. 329);

săvârși (a se ~) „a muri, a se stinge”: „pentru tot sufletul cel drept, care *s-a săvârșit* întru credință” (p. 165);

săvârși 1. „a oficia”: „să *săvârșesc* Jertfa cea fără sânge” (p. 102); 2. „a petrece”: „Cel ce ne-ai ajutat, și în partea cea trecută a zilei, să ne abatem de la tot răul, dăruiește-ne ca și pe cea rămasă, să o *săvârșim* fără de prihană înaintea sfintei slavei Tale” (p. 266);

sârgui „a grăbi, a insista, a interveni”: „nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci *sârguiește*, ca o bună, spre ajutorul nostru, care, cu credință, strigăm către tine” (p. 300);

scârbi (a se ~) „a disprețui”: „Nu te *scârbi* de mine, cel păcătos și întinat” (p. 312); „precum nu Te-ai *scârbit* de întinata și necurata ei gură” (p. 322); „că mult am greșit și m-am spurcat și am *scârbit* Duhul Tău cel Sfânt și am mâniat milostivirea Ta cea iubitoare de oameni” (p. 325-326);

sfărâma „a distruge”: „capetele nevăzuților balauri să le *sfărâmăm*” (p. 361);

sfinți „a cinsti, a slăvi”: „Care ne binecuvintează și *ne sfințește* pe noi” (p. 118); „s-a *sfințit* și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău” (p. 119); „*sfințește* pe cei ce iubesc podoaba casei Tale” (p. 129); „*sfințește* sufletele și trupurile noastre” (p. 135, 286); „*sfințind* și frângând, a dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli” (p. 162); „și vino ca să ne *sfințești* pe noi” (p. 172); „și *sfințești* pe cei ce nădăjduiesc întru Tine” (p. 184); „ci pe cei ce se împărtășesc *îi sfințește*” (p. 245); „Mintea și sufletul, inima și trupul, *sfințește-mi-le*, Mântuitorule” (p. 308); „*sfințește-mă* acum cu totul pe mine, cel ce vin către Dumnezeieștile Tale Taine” (p. 309); „Cu sufletul și cu trupul să mă *sfințesc*, Stăpâne” (p. 311); „pururea Se junghie, *sfințind* pe cei ce se împărtășesc cu Dânsul” (p. 311); „*sfințește-mi* gândurile și oasele” (p. 339);

slavoslovi „a slăvi”: „Îngerii cu păstorii *slavoslovesc*, iar magii cu steaua călătoresc” (p. 361);

slăvi „a preamări, a lăuda, a venera, a adora”: „fă ca, împreună cu intrarea noastră, să fie și intrarea sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună *slăvesc* bunătatea Ta” (p. 131); „Ca și aceștia împreună cu noi să *slăvească* preacinstitul și de mare cuviință numele Tău” (p. 144); „sfântă învierea Ta o lăudăm și o *slăvim*” (p. 180); „Pentru aceasta te laudă pe tine, Stăpână, tot neamul și *te slăvește* mulțimea îngerilor” (p. 311);

slobozi „a elibera”: „Pe cei bântuiți de duhuri necurate îi *slobozește*” (p. 237);

sluji „a oficia”: „Având să *slujească* dumnezeiasca Liturghie” (p. 99); „cu frică de Dumnezeu se ostenesc și *slujesc*” (p. 113); „pentru toți cei care *slujesc* și *au slujit* în sfânt locașul acesta” (p. 114); „fă ca, împreună cu intrarea noastră, să fie și intrarea sfinților îngeri, care *slujesc* împreună cu noi și împreună *slăvesc* bunătatea Ta” (p. 131); „și ne dă nouă *să slujim* Ție cu cuvioșie în toate zilele vieții noastre” (p. 135);

smeri (a se ~) „a-și cunoaște slăbiciunea, nimicnicia”: „Crezut-am, pentru aceea am grăit, iar eu m-am *smerit* foarte” (p. 317);

socoti „a crede, a considera”: „Și, precum n-ai *socotit* lucru nevrednic a intra și a cina împreună cu păcătoșii în casa lui Simon cel leproș” (p. 321);

spăimânta (a se ~) „a se înspăimânta”: „Suflete al meu ticălos, suflete pătimăș, *spăimântează-te* văzând Preaslăvitele Taine” (p. 310); „Sângele cel îndumnezeitor privind, *spăimântează-te* omule” (p. 336);

spăla „a șterge, a anula, a înlătura”: „*Spală*, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici” (p. 180);

spurca (a se ~) „a păcătu”: „că mult am greșit și *m-am spurcat* și am scârbit Duhul Tău cel Sfânt și am mâniat milostivirea Ta cea iubitoare de oameni” (p. 325-326);

strica 1. „a vătăma, a murdări”: „omoară-mi patimile cele trupești, care îmi *strică* sufletul” (p. 323); „toate simțirile și toate măduarele mi le-am întinat și le-am *stricat* și de nici o treabă le-am făcut” (p. 325); **2.** „a învinge”: „și, *stricând* moartea, ne-a dăruit nouă viață veșnică” (p. 357);

striga „a cânta”: „fețele acoperindu-și și *strigând* cântarea: Aliluia, aliluia, aliluia” (p. 215);

sui (a se ~ pe cruce) „a răstigni”: „că de voie ai binevoit *a Te sui* cu Trupul *pe cruce*” (p. 101);

sui (a ~ la cer) „a înălța”: „până ce *ne-ai suit* la cer și ne-ai dăruit împărăția Ta ce va să fie” (p. 160);

surpa „învinge”: „Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, Care ai călcat moartea și pe diavolul l-ai *surpat* și ai dăruit viață lumii Tale” (p. 141);

tămădui „a vindeca”: „pe cei bolnavi îi *tămăduiești*” (p. 172); „*Tămăduiește* rănila sufletului meu, Doamne” (p. 307); „Cel ce ridici păcatul lumii și *tămăduiești* neputințele oamenilor” (p. 320);

tăia (a se ~ împrejur) „a face circumcizie”: „Cel ce în a opta zi a primit *a Se tăia împrejur*, pentru mântuirea noastră, Hristos, Adevăratul Dumnezeu nostru” (p. 347);

umbri „a ține umbră”: „Duhul Sfânt să vină peste tine și puterea Celui preaînalt să te *umbrească*” (p. 154);

umple „a cuprinde, a ocupa”: „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate *umplându-le*, Cel ce ești necuprins” (p. 120); „*umple* gura noastră de lauda Ta” (p. 265);

uni „a aduna, a reuni”: „Stăpână, care pe Dumnezeu-Cuvântul cu oamenii, prin preaslăvită nașterea ta, L-ai unit și firea cea lepădată a neamului nostru cu cele cerești o ai împreunat” (p. 312);

vădi „a da pe față, a descoperi”: „haina mă *vădește* că nu este de cină și osândă voi pricinui preapăcătosului meu suflet” (p. 318); „fiind înduplecat de mărturia cugetului, pun înainte faptele mele cele rele și fărădelegile, dându-le pe față și *vădindu-le*” (p. 324);

vărsa „a revărsa”: „Dumnezeu, Cel ce *varsă* harul Său peste preoții Săi” (p. 104); „mila Ta și îndurările Tale, pe care le-ai *vărsat* cu prisosință peste noi” (p. 232);

via „a exista, a trăi”: „să nu mai *viez* mie, ci Ție, Stăpânului și Binefăcătorului nostru” (p. 338);

viețui „a trăi”: „pentru apărarea țării acesteia și a celor care *viețuiesc* într-însa” (p. 113); „pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință *viețuiesc* într-însele” (p. 126);

zămisli „a concepe a procrea”: „Că, iată, în fărădelegi *m-am zămislit* și în păcate m-a născut maica mea” (p. 304);

zidi „a crea”: „pe cei ce i-ai *zidit*” (p. 101); „Care ai *zidit* pe om după chipul și asemănarea Ta” (p. 134); „Stăpâne, Atotțiitorule, Cel ce cu înțelepciune ai *zidit* toată făptura” (p. 296);

Adverbul

drept „cinstit, corect din punct de vedere moral”: „Pomenește, Doamne, pe toți episcopii ortodocși, care *drept* învață cuvântul adevărului Tău” (p. 167); „Părinte Atotțiitorule, Cel închinat, vrednic cu adevărat și *drept* și cuvenit lucru este, pentru marea cuviință a sfințeniei Tale, pe Tine a Te lăuda” (p. 225); „în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, *drept* învățând cuvântul adevărului Tău” (p. 238);

pururea „întotdeauna”: „Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos; arată, precum de-a *pururea*, puterea ta” (p. 102); „totdeauna, acum și *pururea* și în vecii vecilor” (p. 102); „Și ai primit, pentru mântuirea noastră, a Te întrupa din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și *pururea* Fecioara Maria” (p. 129); „și Ție *pururea* îți înalță cântare de slăvire” (p. 226); „Că, vrând să meargă la cea de voie și *pururea* pomenită și de viață făcătoare moarte a Sa” (p. 230); „Se sfârâmă și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfârâmă și nu se desparte, Cel ce se mănâncă *pururea* și niciodată nu se sfârșește” (p. 245, 289); „Încă ne rugăm pentru fericiții și *pururea* pomeniții ctitori ai sfântului locașului acestuia” (p. 278); „Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, *pururea* lauda Lui în gura mea” (p. 293); „și o dată pe Sine Părintelui Său ca jertfă aducându-Se, *pururea* Se junghie” (p. 311); „Și fii lângă mine *pururea* ca o milostivă, milosârdă și iubitoare de bine” (p. 312-313); „și cu bunăvoința Tatălui celui de-a *pururea* veșnic” (p. 325); „întră cu iubirea Ta de oameni, pe care *pururea* o ai” (p. 333); „Ca, în sfințenia Ta, cu acestea fiind păzit, să pomenesc harul Tău *pururea* și să nu mai visez mie, ci Ție” (p. 338); „*pururea* mă acoperă și mă apără și mă păzește de tot lucrul și cuvântul pierzător de suflete” (p. 349); „Că fărădelegea mea eu o cunosc, și păcatul meu înaintea mea este *pururea*” (p. 364); „Strălucească și nouă, păcătoșilor, lumina Ta cea *pururea* fiitoare” (p. 367); „ca pe Maica Vieții, la viață o a mutat Cel ce S-a sălășluit în pânțele ei cel *pururea* fecioresc” (p. 368);

vârtos „puternic”: „în noaptea în care a fost vândut și mai *vârtos* pe Sine însuși S-a dat pentru viața lumii” (p. 161); „Mai *vârtos* mă spală de fărădelegea mea” (p. 304); „spăla-mă-vei și mai *vârtos* decât zăpada mă voi albi” (p. 305); „și mai *vârtos* mă și învață ce mi se cuvine a face și a grăi” (p. 329); „ci mai *vârtos* intră în alcătuirea mădurelor mele” (p. 339).